

Kerem Tufan
Ders notlar

Kerem Furkan
MUSICOTHERAPIST

ÇALIŞMA ALANLARI

-Kültür Sanat ve Eğitim

KARİYER ÇALIŞMALARI

The Legacy, Turkish Culture Music, 2013
Müzik Otizm Eğitim Programı, 2010
Neyzen TV Sosyal Medya Topluluğu, 2018
Neyzen Şifahanesi, 2019

KÜLTÜREL FALİYETLER

Uluslararası Kültürel Çalışmalar

- Afganistan/ Konser ve Tv programı
- Yunanistan / Konser ve Ney
Sempozyumu
-İngiltere/ Konser, Video klip ve
Sempozyum

KİMLİK

1983 yılında dünya'ya gelmiştir. Selanik göçmeni bir Türk ailenin evlatlarındandır. Eğitim ve askerlik vazifeleri dolayısıyla doğduğu şehir olan Aydın'dan daha uzun yıllar Çankırı, Afyon, Yozgat, İstanbul ve Londra'da yaşamışlıkları vardır.

AKADEMİK GEÇMİŞ

- Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
- Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu
- İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Müzik Tera
- Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Fahri Doktora
- St Giles London Central

HİZMET VERİLEN KURUM VE KURULUŞLAR

Star Medya Grup
İstanbul İstek Vakfı
Okan Üniversitesi
Yalınayak film yapım
TC Kültür ve Turizm Bakanlığı

REFERANSLAR

Sayın Yıldız Kenter
Sayın Bedreddin Dalan

İLETİŞİM VE ADRES

neyzentvcom@gmail.com
Neyzen Şifahanesi
Değirmen Çiftlik
Kuşadası
Türkiye

NEY ENSTRUMANI NEDİR?

Ney; Farsçada kamış anlamına gelen Na ve Nay sözcüklerinden dilimize geçmiştir. Na demek; kamış demek, Nay demek Ney demektir.

Kaynaklarda Ney'in tarihçesinin 5000 yıl öncesine gittiği kabul edilir. İlk örnek olarak ise Amerika'daki Philadelphia Üniversitesi Müzesi'nde bulunan, Sümerlerin dinsel törenlerinde kullandığı düşünülen 5 tane açılmış delikten ibaret nefesli saz sunulur. Fakat sergilenen bu enstrümana nefesli enstrümanların atası demek daha uygun olacaktır. Dünyada Nay reed flute mizmar, naiu gibi isimler ile adlandırılmış farklı türde ve farklı çalım tekniklerinde nefesli enstrümanlar mevcuttur. Ney; biçimi ismi ve icra tekniği ile tamamen Türki bir enstrümandır. Tarihde Nay-i Türki ismi ile anılmıştır. Kadim kültürümüzde ilk icracıları ve kullanım yerleri 13 yy a dayanmaktadır.

Tasavvuf felsefesi ise tüm dünyaya ışık saçan Hz Mevlana rubailerinde ve yazdığı mesnevi Şerifinin ilk 18 beyitinde Bişnev.. Dinle! Sözü ile mecazi bir manada dürüst ahlaklı ve doğru insan olabilme marifeti ile Ney sazını özdeşleştirmiştir. Mevlana Celaledini Rumi ile Ney birbirine çıkan 2 yolda 1 olmak gibidir. Hz Mevlanayı tanıyan Ney ile Neye gönül veren kişi ise muhakkak Hz Mevlanaya ulaşır.

Bu ne aşkın, bu ne derdin, bu ne mestin sesidir,

Bu ne tizin, bu ne evcin, bu ne pestin sesidir.

Bu ezelden geliyor, bezm-i elestin sesidir,

Bak neler söyletiyor Hazret-i Mevlanaye!...

-Yaman Dede

MESNEVİ'DEN İLK 18 BEYİT

1. Dinle Ney'den duy neler söyler sana,
Derdi vardır ayrılıklardan yana.
2. Kestiler sazlık içinden, der, beni,
Dinler, ağlar: Hem kadın, hem er beni.
3. Göğsü, göz göz ayrılık delsin de bir,
Sen o gün benden işit özlem nedir,
4. Her kim aslından uzak düşsün: Arar;
"Asl"a dönmekçin bir uygun gün arar.
5. Dost'a kah yoldaş olup, kah düşmana,
İnleyip sesler duyurdum her yana.
6. Dost olur -zannınca- her insan bana,
Sırlarım gel gör ki meçhuldür ona.
7. Sırlarım olmaz iniltimden uzak,
Her göz etmez fark, işitmez her kulak.
8. Saklı olmaz birbirinden can ve ten,
Canı görmekçin izin yok bil ki sen!
9. Bir ateştir, yel değildir ney sesi;
Kim ateşsizdir: Yok olsun böylesi.
10. Sevgiden ağlar eğer ağlarsa ney,
Sevgiden çağlar eğer çağlarsa mey.
11. Ney o şeydir: Perde yırtıp perdesi,
Dost edinmiş dostu hasret herkesi.
12. Hem devadır ney denen şey hem zehir,
Bir bulunmaz arkadaşdır: hemfikir.
13. Anlatır ney: Aşk-ı Mecnun'un nedir,
Kanlı bir yoldan haber vermektedir.
14. Müşteri ancak kulak: Söz satsa dil,
Ancak aşık akla mahrem, böyle bil!
15. Derdimizden gün zamansız dolmada,
Her yanlış bir günle yoldaş olmada.
16. "Geçti gün!" der, etmeyiz yersiz keder;
Var ol ey sen tertemiz insan! yeter.
17. Yurdudur engin: Balık kanmaz suya,
Rızık eğer eksikse: Gün dolsun mu ya!
18. Anlamaz olgun adamdan, ham adam;
Söz hem az, hem öz gerektir vesselam.

MEVLANA (1207 - 1273)

Nedir ney gibi olmak? İnsan ile ney arasında ki bağ nedir?

Doğu coğrafyasının müziğinde kullanılan nefesli bir saz olan neyin, doğu felsefesindeki sembolik anlamı bir müzik aleti olmanın ötesindedir. Konuya girmeden önce felsefenin doğu-batı ayrımı üzerindeki görüşlerini özetleyelim. Bu, felsefenin sistematik bir disiplin olduğu zamandan sonra yapılmış bir ayrımdır. Hiç şüphesiz antik çağ filozofları, ister Hint, ister Mezopotamya, ister Mısır, isterse Yunan kökenli olsun kendilerini doğulu ve batılı olarak görüyorlardı. Endülüs'te yaşamış bir filozof Aristo'yu kendisinden farklı olarak "batılı" görmemek bir yana, Aristo'yu Hristiyan Avrupa'dan daha çok kendine yakın görmekteydi. Gerçek de budur. İtalyanlar ne kadar Romalıysa, antik çağ felsefesi de o kadar doğulu ya da batılıdır. Bu bakış açısını felsefeyi doğuran insan düşüncesi ve insan düşüncesinin ürünü olan bilim ve sanat için de genelleyebiliriz. Bu genelleme müzik ve müzik aletleri için de yapılabilir. Ney, en basit yapılı sazdır. Prensip olarak içi boş bir boruya delikler açılmak suretiyle oluşturulan perdelerden ibarettir. Üflenerek çalınır. İçi boş boru olarak tahta, kemik, pişmiş toprak, maden gibi değişik malzemeler kullanılmış olmakla beraber çağlar boyunca yaygın olarak doğada en çok bulunan "kamış" kullanılmıştır.

Antropolojik araştırmalar sonucu 35.000 yıl önce yapılmış, hayvan kemiğine açılmış deliklerden oluşan bir müzik aleti bulunmuştur. Üflemeli çalgılar Mezopotamya kaynaklarında sıkça geçer. Yazılı kaynaklarda üflemeli çalgılara genel olarak Sümerce GI, Akkadça QANÜ adı verilmektedir. Bu isimler, kargı ve ney sözcüklerinin öncülü olabilir. Bu aletlerin özelliği tek bir kamıştan oluşur ve hava doğrudan kamışın içine üflenir. Eski Babil devrine ait kabartmalar arasında nefesli saz çalan müzisyenler bulunmaktadır. Mezopotamya'nın diğer bir üflemeli aleti bir çift kamış veya borudan oluşan çalgıdır. Bu kamışlar farklı uzunluk ve kalınlıktadır, muhtemelen daha zengin ve farklı akortlarda bir seslendirme elde etmek için kullanılan bir yöntemdir. Hitit metinlerinde de Mezopotamya kaynaklarından bilinen uzun kamışın üflemeli çalgı olarak adı geçer. Mısır'da eski krallık dönemine ait tasvirlerde neye benzeyen yaklaşık bir metre boyunda, doğrudan doğruya ağızdan üflenerek çalınan bir çalgı görünür. Bu alet daha sonraki dönemlere de değişmeden ulaşmıştır.

Yunan mitolojisinde üflemeli çalgıların daha sonraki felsefelere uzanan hikayesi ilginçtir. Tanrıça Athena ormanda dolaşırken çift borulu bir kemik bulur. Buna delikler açarak bir kaval elde eder. Bu icadını Olimpos'ta toplanmış olan Tanrılar'a sunar. Kendisini dinleyen Tanrıçalar'ın gülüşmesi üzerine şaşırır. Daha sonra kavalını berrak bir su kenarında çalınca yüzünün komik bir hal aldığını görür ve niçin gülüştüklerini anlar. Harikulade güzelliikteki müzik, müzisyeni irkinleştirmektedir. Bunun üzerine kavalı uzaklara fırlatır ve arkasından bir lanet okur: "Kim ki bu kavalı çalarsa talihsizlik onun yakasını bırakmasın." Fakat oradan geçen Satir Marsyas bu kavalı bulur ve almaya başlar. Cıvardaki köylüler, çıkan Tanrısal melodileri duyup hayran olurlar ve " Bu kadar güzel bir müziği ancak Müzik Tanrısı Apollon yapabilir " derler. Bu söz üzerine Tanrı Apollon, Olimpos' tan aşağı iner ve Marsyas' a bir yarışma yapmayı teklif eder. Kendisi de lirini alacaktır. Sanat ve Bilim Tanrıçaları "Musa'lar"ın jüri olduğu bir yarışma yapılır. Bu yarışmada hangisinin iyi olduğuna karar veremezler. Bunun üzerine Apollon liri sol eliyle çalar ve çalarken şarkı söyler. Apollon' un yaptığını yapamayan Marsyas yarışmayı kaybeder.

Bu öyküyü, Frigyalılar şu şekilde efsaneleştirmişlerdir. Apollon ile Marsyas'ın yarıştıklarını gören Kral Midas, Marsyas'ın tarafını tutar ve Apollon'un birinci gelmesine itiraz eder. Bunun üzerine Apollon tarafından cezalandırılarak kulakları eşek kulaklarına çevrilir. Midas'ın külahına gizlediği kulaklarını berberi görür. Bu sırrı korkudan kimseye söyleyemez ve bir gün bu sırrın ağırlığından kurtulmak için açtığı bir çukura "Midas'ın kulakları eşek kulakları!" diye haykırır. Ancak bir süre sonra bu çukurun etrafında biten kamışlar rüzgar estike "Midas'ın kulakları eşek kulakları!" diye ses vermeye başlar ve sırrı herkes öğrenir.

Bu efsane Anadolu' da dilden dile dolaşır ve çeşitli şekillere girer. İranlı şair Senai'nin anlattığı hikaye-ye göre bir padişah sırdaşına başkasına anlatmaması şartıyla bir sırrını söyler. Zamanla bu sırrı kimseye söyleyemediği için hastalanan adam, başvurduğu hekimin tavsiyesi üzerine uzaktaki bir göle gider ve sırrı haykırır. Sonraları bu gölün kıyısında biten kamıştan yapılan ney, padişahın sırrını bütün dünyaya ilan eder.

Bu efsane Hz. Ali' ye de şu şekilde uyarlanmıştı: Hz. Muhammed, Miraç gecesi gördüklerinin etkisiyle içine düşen aşk ateşine dayanamaz ve sırrını Ali' ye anlatır. Aynı aşk ateşiyle yanmaya başlayan Hz. Ali, sırrı bir kör kuyuya açar. Bir gün peygamber çevresindekilerle gezinirken kulaklarına Hz. Ali'ye anlattığı sırrın sözleri gelir. Kuyunun içinden yükselen bir kamış rüzgarda sallandıkça sırrını söylemektedir.

Ney, en yüksek sembolik ifadesini tasavvuf düşüncesinde bulmuştur. Tasavvuf fikrinde ney doğrudan insanı sembolize eder. Öyle ki neyin yedi deliği insan vücudundaki deliklere benzetilmiş, dokuz boğumu insanın ana rahminde geçirdiği dokuz ayla ilişkilendirilmiştir. Ney ve arif insan arasında şu benzerlikler vardır:

*Neyden âşıkane sesler çıkar, arif olan insan da âşıkane sözler söyler. Neyin sesi ve ariflerin sözleri dinleyenlerin aşkını arttırır.

*Neyin hüneri görünen cisminde değil içindedir. Ariflerin de üstün özellikleri içindedir. Neyin boyu doğru ve düzgündür, ariflerin de huyu.

*Neyin içi boş, yalnız aşkın nefesiyle doludur, arifler de kin ve nefretten uzaktır, kalbi Tanrı aşkı ile doludur.

*Ney kendiliğinden ses çıkarmaz, bir üfleyicinin nefesine muhtaçtır, arif de bir silsile içinde bağlı bulunduğu mürşit ile aynı sesi çıkaran saz gibidir.

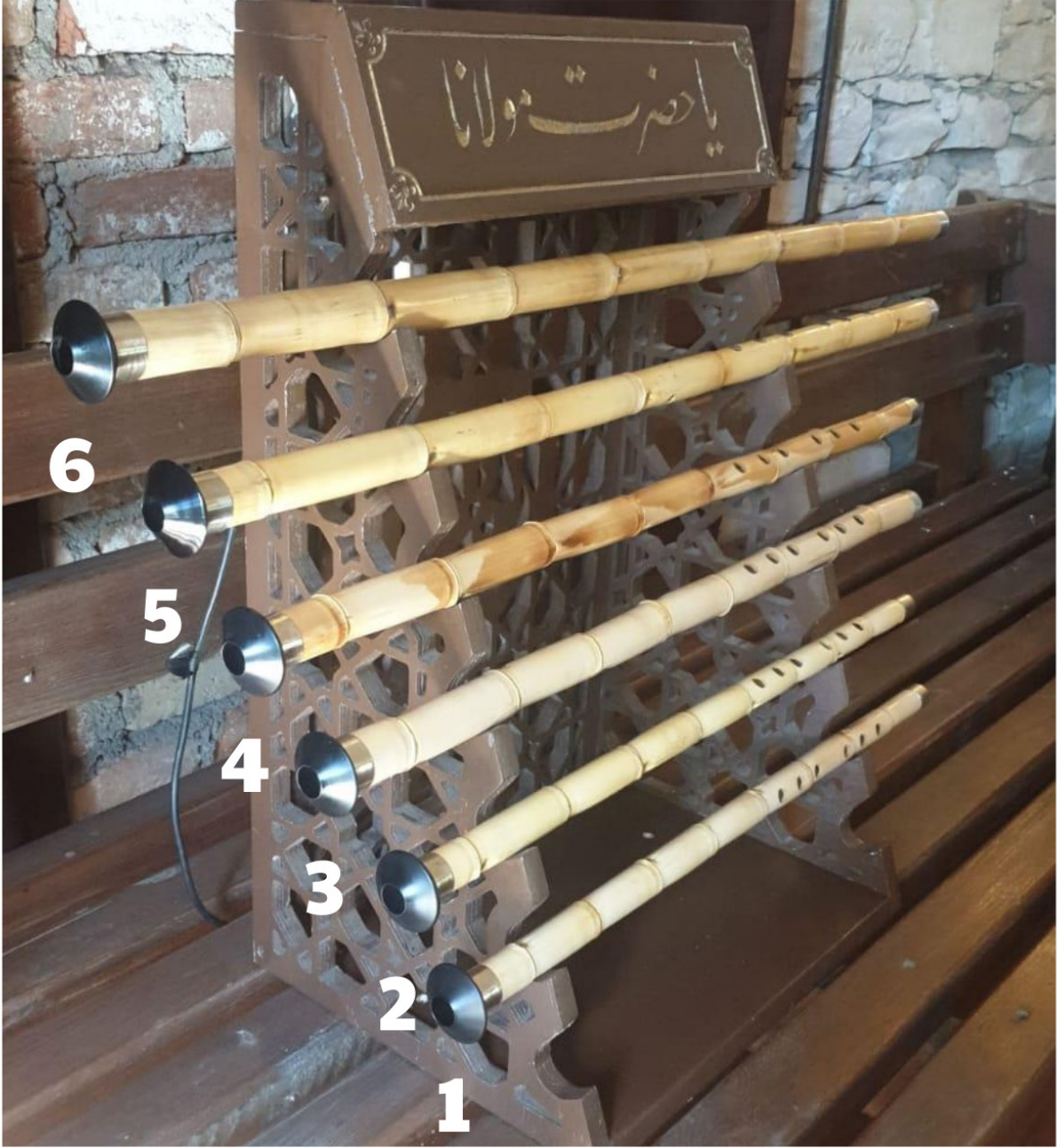
Bu benzetmeler abartılı bir sembolizm içerir. Doğu edebiyatındaki abartılı sembolizmin bir dereceye kadar sebebi, bazı düşünürlerin engin hoşgörüsünü, tutucu olanların zorla izah etme çabasıdır. Doğu edebiyatında ve bir dereceye kadar tasavvuf edebiyatında övgüyle bahsedilen aşk, şarap, raks, musiki gibi konulara dönem dönem tutucu kişiler tarafından asıl anlamlarından farklı olarak aşırı sembolik anlamlar yüklenmiştir.

Ancak tasavvuf düşüncesinde Ney'in öyle derin bir sembolik anlamı vardır ki her türlü abartıdan uzaktır. Ney, doğrudan insanı, insanın yaşam çilesini sembolize eder. İslam inanışına göre Bezm-i Elest denilen mecliste Tanrı ruhları yarattıktan sonra "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sorar. Ruhlar, "Evet, Rabbi-mizsin!" diye cevap verir. Bu, sonsuz coşku dolu, ruhun hazların ve mutlulukların da üzerinde olduğu; Tanrı ile beraber olduğu zamandır. Daha sonra ruh, varlık alemine gönderilir. Ruhun varlık alemine gönderilmesi, aslından kopuş, ayrılıştır. Tıpkı ana rahmindeki bebeğin ağlayarak doğması gibi. Ruh dünyada -bilerek veya bilmeyerek- sürekli aslını arar. Kendini hapsoldüğü bedensel zevklere zaman zaman kaptırsa da ızdırabı yaşadığı sürece bitmez. Nihayet takdir edilen sürenin sonu, ölüm; aslına dönüş, vuslattır. Mevlana ölümü kavuşma olarak bilir. Ardından gelenler onun öldüğü geceyi "şeb-i arus", yani gelin gecesini, düğün gecesini diye asırlardır anmaktadırlar.

İnsanın bu yaşam macerası ile neyin kamışlıktan koparılması arasında derin bir benzerlik vardır. Kamış, sazlığındaiken yeşerir, boylanır, sonsuz bir neşe içindedir. Kamışlıktan koparıncaya kurur, sararır. Delikleri açılır ve o zamandan sonra feryat ederek aslını arar. Neyzenin elinde dinleyenlere hasretini söyler.

Dr. Murat Derin

NEY ÇEŞİTLERİ

1. Bolahenk Ney
2. Sipürde Ney
3. Yıldız Ney
4. Kız Ney
5. Mansur Ney
6. Şah Ney

1. BOLAHEK NEY

Mi akordda bir neydir.

Karar sesi porte üzerinde 4. aralıktadır.

Bolahenk nisfiye neyin boy uzunluğu ortalama 54-56 cmdir.

Klasik formdaki eserlerin icralarında, tasavuf müziği icralarında, koro ve solo yorumlarında, amatör ve profesyonel topluluklarda kullanılır.

Türk müziğinde yerinden olarak tabir edilir.

Eşlik için gerekli durumlarda müzisyenler tarafından tercih edilir.

---

2. SİPÜRDE NEY

Re akordda bir neydir.

Karar sesi porte üzerinde 4. çizgidedir.

Sipürde ney, ortalama 57-58 cm uzunluğundadır.

Türk müziğinde bir ses olarak tabir edilir.

Genellikle çocuklar için yahut boyu 1.55'in altında olanlar için önerilir.

---

3. YILDIZ NEY

Do akordda bir neydir.

Karar sesi porte üzerinde 3. aralıktadır.

Yıldız neyin ortalama boy uzunluğu 65-66 cmdir.

Kız neyden biraz kısa, tonu ve tınısı neyzenler tarafından çok beğenilen bir ney çeşididir.

---

4. KIZ NEY

Si akordda bir neydir.

Karar sesi porte üzerinde 3. çizgidedir.

Kız neyin ortalama boy uzunluğu 70 cmdir.

Türk müziğinde dört ses olarak tabir edilir.

Genellikle 160 cm üzerinde olan kişiler bu neye daha rahat hakimiyet kurabilirler.

Ney üflemeyi öğrenmeye başlamak için önerilen en yaygın ney çeşididir.

---

5. MANSUR NEY

La akordda bir neydir.

Karar sesi porte üzerinde 2. aralıktadır.

Neyin ortalama boy uzunluğu 78-80 cmdir.

Mansur neye boyu 170 cm üzerinde olanlar daha rahat hakimiyet kurabilirler.

Türk müziğinde beş ses olarak tabir edilir. Ton çalışmak için genellikle ikinci bir ney olarak tercih edilir.

---

6. ŞAH NEY

Şah ney, ortalama 86-87 cm uzunluğunda olan bir ney çeşididir.

Bu neyin tonu sol yani rast perdesine karşılık gelmektedir. Şah neyin karar sesinin porte üzerinde gösterimi ;

f/

Üflemesi oldukça zor olan bir neydir. Bu neyi üflerken genellikle zorlanırız bu yüzden neye yeni başlayanlara ve boy uzunluğu, el parmak esnekliği gibi etkenlere uygun olmayanlara önerilmez. Çünkü bu neyde hakimiyet kurmaları zordur. Ancak kişisel ney çalışmaları için performans geliştirmek adına etkilidir. Özellikle dem sesleri geliştirmek için son derece faydalı bir neydir. Kamışın uzunluğu ile çapından dolayı tok ve volümlü bir sese sahiptir.

Bozuk

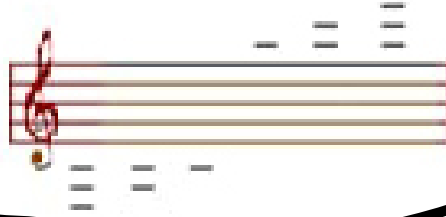
Nota:

Müzik seslerini gösteren işarettir ve yedi tane nota vardır. La-Si-Do-Re-Mi-Fa-Sol

Porte ve İlave Çizgisi:

Beş paralel düz çizgi ve dört eşit aralıktan oluşan şekildir. Notalar bu şekle sığmadığı zaman ilave çizgiler kullanılır.

Anahtar:

Portenin sol baş tarafına konulur ve konulduğu çizgiye kendi adını verir.

- Sol anahtarı

- Fa anahtarı

- Do anahtarı

Nota ve Eslerin (Sus) Değerleri:

Birlik Nota

1

İkili Nota

1/2

Birlik Es

İkili Es

Dörtlük Nota

1/4

Sekizlik Nota

1/8

Dörtlük Es

Sekizlik Es

Onaltılık Nota

1/16

Otuzikilik Nota

1/32

Onaltılık Es

Otuzikilik Es

Altmışdörtlük Nota

1/64

Altmışdörtlük Es

Müziğin Matematiği

4/4 lük ölçü: Bir ölçüde 4 adet 4'lük değerli notalar barındıran ölçüdür.

1 vuruş 4'lük nota değeri 2 vuruş 8'lik nota değerine eşdeğerdir.

Aynı şekilde Yarım nota değeri 2 4'lük(çeyrek) nota değerine eşdeğer ve tam nota değeri 2 yarım nota değerine eşdeğerdir.

1 tam nota = 2 yarım nota = 4 çeyrek nota = 8 8'lik nota

Daha basit ve örnekleyerek anlatırsak belirli bir süre içerisinde örneğin Do notasına bir kez vurursak bu notanın değeri tam nota. Aynı süreyi 2 ye bölüp bu sürede 2 vuruş yaparsak nota değerleri yarım nota. Yine aynı süreyi 4 e bölüp aynı süre içinde 4 vuruş yaparsak nota değeri 4'lük nota olur.

Nota değerlerini iyi bilmek ve anlayabilmek için çok pratik yapmak gerekir. Nota değerlerini daha da iyi aktarmak için video paylaşacağım

$\text{♩} = 120$

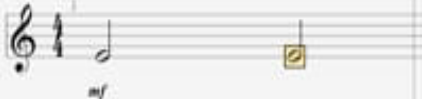
A-Piano

mf

$\text{♩} = 120$

A-Piano

mf

$\text{♩} = 120$

A-Piano

mf

$\text{♩} = 120$

A-Piano

mf

Nota Şekilleri	Sus Şekilleri	Kaç Vuruşluk	Notanın ismi
		4 Vuruş	Birlik Nota
		2 Vuruş	İkilik Nota
		1 Vuruş	Dörtlük Nota
		Yarım Vuruş	Sekizlik Nota
		Çeyrek vuruş	Onaltılık Nota

Birlik Nota (4 Vuruş)

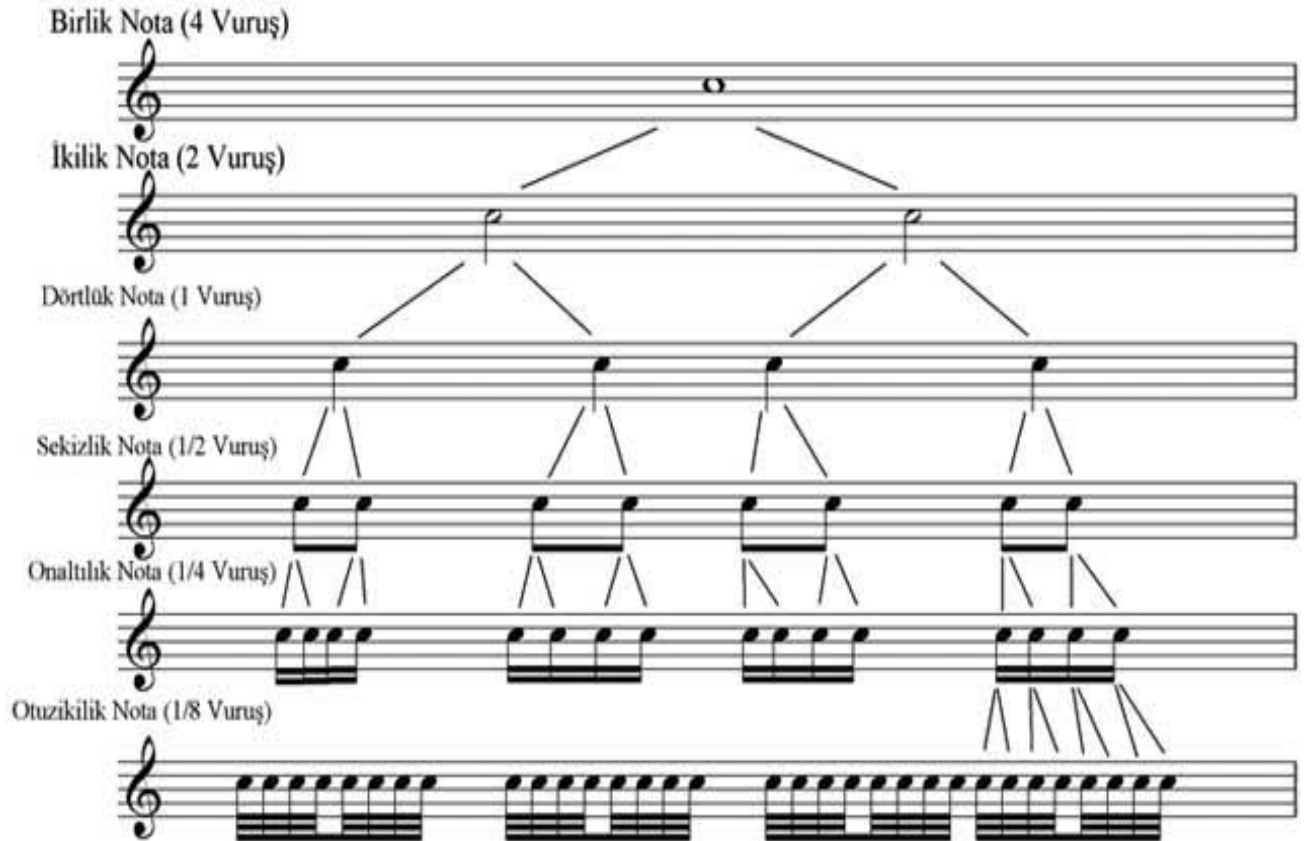
İkilik Nota (2 Vuruş)

Dörtlük Nota (1 Vuruş)

Sekizlik Nota (1/2 Vuruş)

Onaltılık Nota (1/4 Vuruş)

Otuzikilik Nota (1/8 Vuruş)

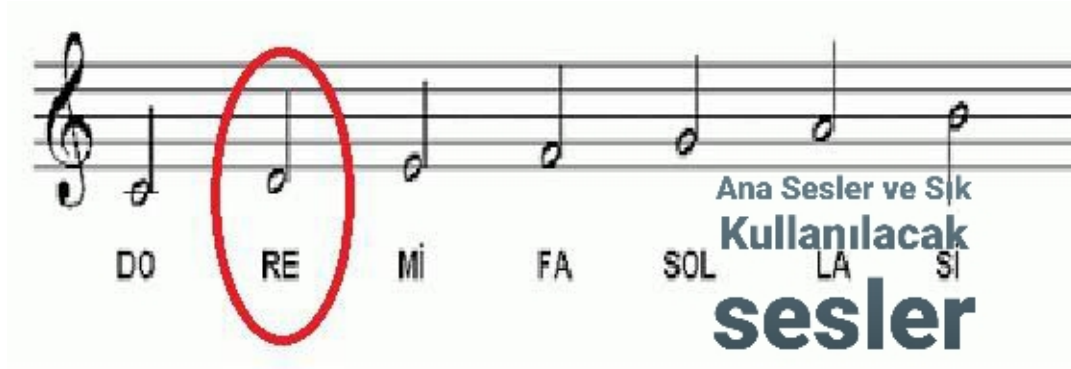

Aşağıdaki notaları 1'lik Tam Nota, 2'lik Nota ve 16'lık Nota değerlerinde el yordamıyla yazınız.

1.

Re
Neva Perdesi

Neva (Re)

Nim Hicaz (Do#)

Çargah (Do)

Segah (Si)

Kürdi (Si)

Dügah (La)

Rast (Sol)

? ?

NEVÂ	NİM HICAZ	ÇARGÂH	SEGÂH	KURDİ	DÜĞÂH	RAST	NEVÂ	HÜSEYİNİ	ACEM	EVC	GERDÂNİYE	NİM ŞEHNÂZ	MUHAYYER

○ Kapalı / Closed
 ● Açık / Open

Üçüncü devre sesleri destekli tutuş pozisyonları-2
Supported holding positions for third degree sounds-2

4

8

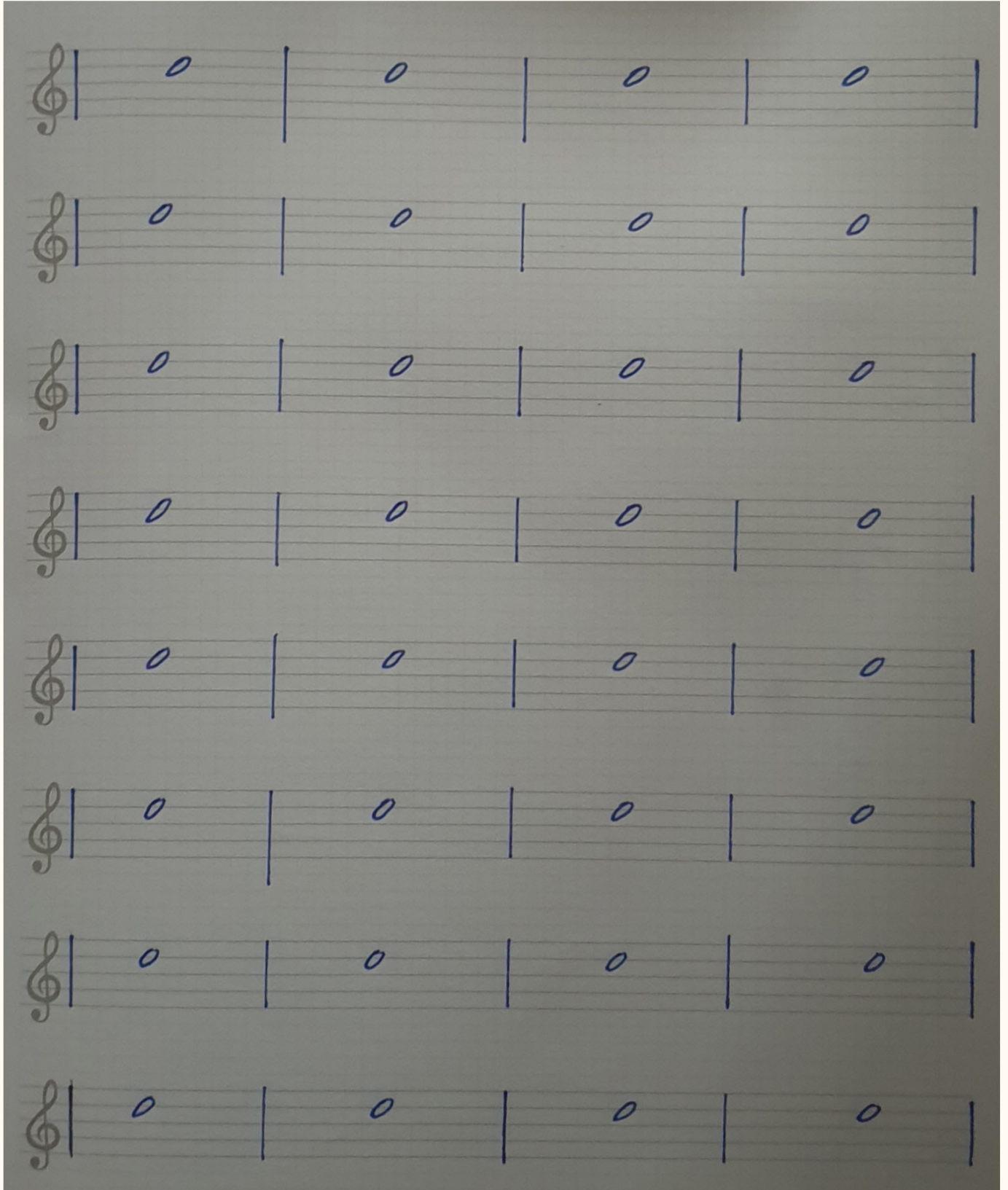
12

1'lik Tam Nota

Neva (RE) Egzersizi

NEY'DE NOTALARIN YERLERİ - 2

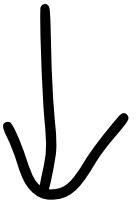
Musical notation for the seven modes: NEVÂ, HÜSEYNÎ, ACEM, EVC, Gerdâniye, Nîm Şehnâz, and Muhayyer. The notation shows the placement of notes on a staff, with accidentals indicating the specific pitches.

Diagram illustrating the finger positions (Kapalı / Closed and Açık / Open) for the seven modes on a yellow ney instrument. The diagram shows the ney with its finger holes and the corresponding finger positions for each mode.

Legend:

- Kapalı / Closed
- Açık / Open

Üçüncü devre sesleri destekli tutuş pozisyonları-2
Supported holding positions for third degree sounds-2

NEY'DE NOTALARIN YERLERİ - 1

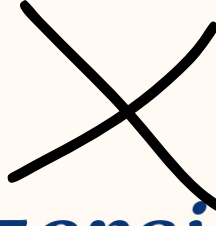

Musical notation for the first seven notes of the Ney scale, corresponding to the seven modes shown below:

NEVÂ NİM HİCÂZ ÇÂRGÂH SEGÂH KÜRDÎ DÜĞÂH RAST

2'lik Nota

Neva (RE) Egzersizi

Rast Makamı ve Egzersizleri

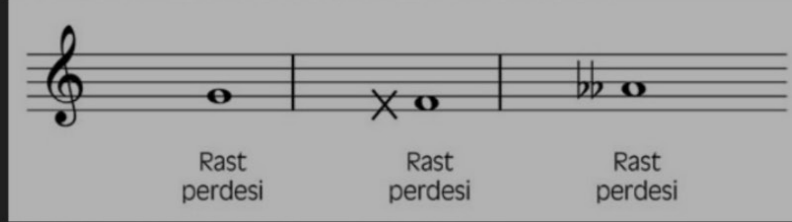
13eyaz Fon

RAST MAKAMI

Rast makamı: Sağlık üzerinde etkisi olan dört makamdan biridir. Akıl hastalığından ve felç illetinden kurtulmaya yönelik yardımcı ve destekleyici bir makamdır. Gündüzleri ve özellikle Salı günleri etkisi fazladır. **En eski makamlardandır.** Farsçada doğru, dosdoğru, sağ ve gerçek anlamına gelir.

Farabi'ye göre ise Rast makamı insana sefa (neşe-huzur) verir. Güneş iki mızrak boyunda olduğunda etkilidir.

Rast Perdesi. Türk mûsikisi ses sistemi içinde ana seslerden biridir. Bugün kullanılmakta olan Batı notasındaki adı sol olup portenin alttan ikinci çizgisi üzerinde yer alır. Arel-Ezgi nazariyatına göre orta sekizlinin 15. perdesidir. Bu perde, portenin birinci aralığındaki fa (acem-aşiran) perdesine çift diyez veya portenin ikinci aralığındaki lâ (dügâh) perdesine çift bemol koymakla da elde edilebilir.

Rast perdesinin eski devirlerdeki adı “yegâh”tır (birinci yer). O dönemde bu ismin verilmesinin sebebi pek çok makamın bu perdede karar veriyor olması ve rast makam ve dizisinin ana makam ve ana dizi olarak kabul edilmesidir (nitekim Rauf Yektâ Bey’in nazariyatında da acemli rast dizisi ana dizidir).

Sonraları yegâh adı onun bir tam dörtlü pest tarafında yer alan, portenin altındaki “re” sesine verilmiştir. Rast perdesinin bir sekizli tizine gerdâniye, bir sekizli pestine kaba rast adı verilir. Kevserî, Kantemiroğlu ve Nâyî Osman Dede’nin harf notalarında “ج”, ebced notasında

Rast Makamı

a-Durağı: Rast perdesidir.

b-Seyri: Çıkıcıdır.

c-Dizisi: Yerinde Rast beşlisine Nevâ'da bir Rast dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir.

d-Güçlüsü: Neva perdesidir.

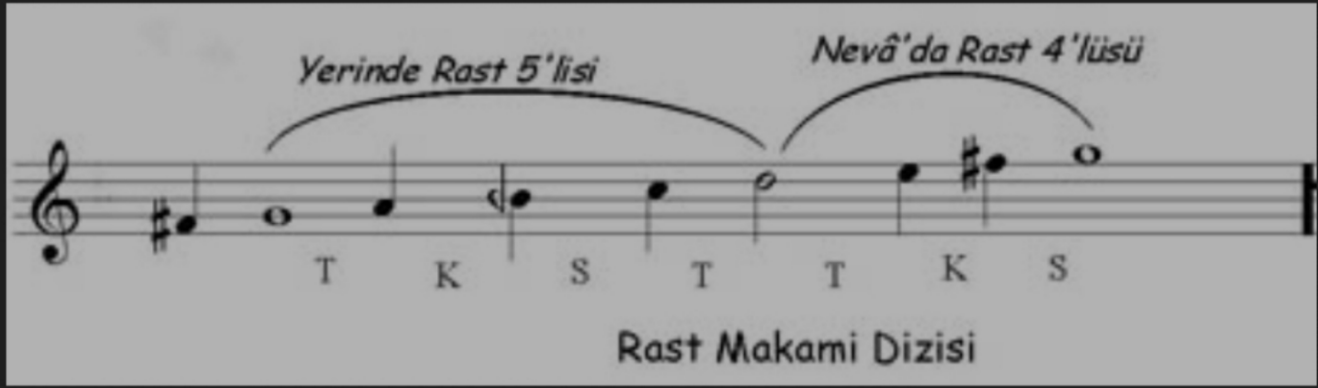
e-Yeden: Irak perdesidir.

f-Donanımı: Si için koma bemolü, fa için bakiye diyezi donanıma konulur.

g-Perdelerin T.M.deki isimleri: Rast, Dügâh, Segâh, Çargâh, Nevâ, Hüseyîni, Eviç veya Acem, Gerdâniye.

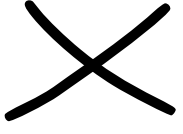

g-Perdelerin T.M.deki isimleri: Rast, Dügâh, Segâh, Çargâh, Nevâ, Hüseyîni, Eviç veya Acem, Gerdâniye.

h-Dizinin Seyri:Çıkıcı seyre sahip olan Rast makamının seyrine Durak sesi civarından başlanır. Dizi alt taraftan genişlemiştir. Çoğu kez bu genişleme seslerinden seyre başlanır. Rast beşlisinin sesleri kullanılarak Neva perdesinde asma kalış yapılır.

Daha sonra dizinin üst tarafında bulunan Rast Dörtlüsünün seslerine geçilir. Ancak çoğunlukla çıkışta kullanılan Evç perdesi inici nağmelerde kullanılan Acem perdesi haline dönüşür. Tekrar Nevâ'da kalış yapılır. Yerinde Rast Beşlisi'nin seslerine geçilerek çeşitli seslerde, özellikle Segâh perdesinde asma kalışlar yapılabilir. Bitiş, Rast Beşlisinin sesleri ile Rast perdesinde çoğunlukla yedenli olarak yapılır.

Rast Makamındaki Egzersizlerimiz

The image shows ten staves of handwritten musical notation in treble clef, representing exercises for the Rast Makam. The notation is written in black ink on a light-colored background. The first staff includes a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 4/4. The exercises consist of various melodic patterns, including ascending and descending scales, and specific rhythmic figures. A downward arrow labeled 'Rast' points to a specific note on the sixth staff, indicating the starting point of the Rast Makam scale. The notation uses standard musical symbols for notes, rests, and bar lines.

[illegible]

NEYZEN TV

ETÜD 2

RAST MAKAMI SESLERİ İLE

TAM, 3 LİK, 4 LİK 8 LİK NOKTA DEĞERLERİ İLE

RAST MAKAMI

a-Durağı: Rast perdesidir.

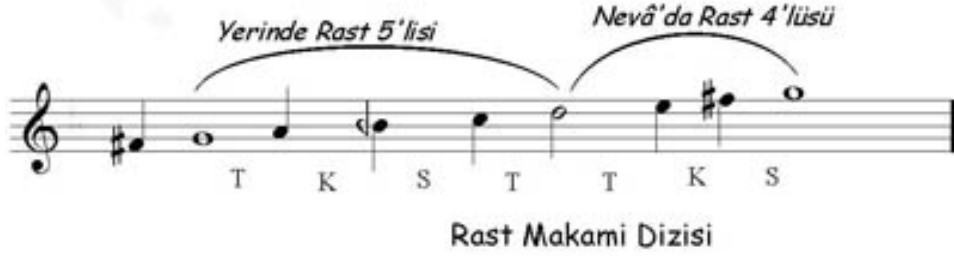
b-Seyri: Çıkıcıdır.

c-Dizisi: Yerinde Rast beşlisine Nevâ'da bir Rast dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir.

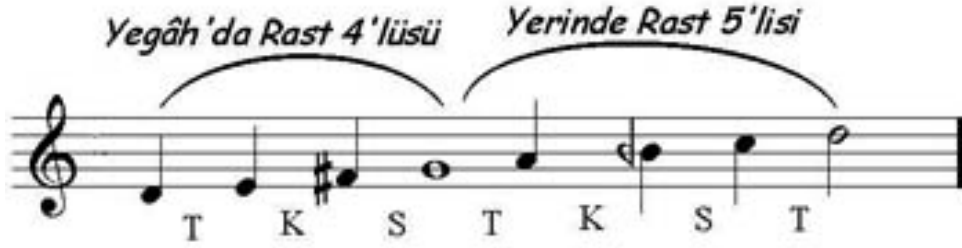
d-Güçlüsü: Neva perdesidir.

e-Yeden: Irak perdesidir.

f-Donanımı: Si için koma bemolü, fa için bakiye diyezi donanıma konulur.

g-Perdelerin T.M.deki isimleri: Rast, Dügâh, Segâh, Çargâh, Nevâ, Hüseyîni, Evîç veya Acem, Gerdâniye.

h-Dizinin Seyri: Çıkıcı seyre sahip olan Rast makamının seyrine Durak sesi civarından başlanır. Dizi alt taraftan genişlemiştir. Çoğu kez bu genişleme seslerinden seyre başlanır. Rast beşlisinin sesleri kullanılarak Neva perdesinde asma kalış yapılır.

Daha sonra dizinin üst tarafında bulunan Rast Dörtlüsünün seslerine geçilir. Ancak çoğunlukla çıkışta kullanılan Evç perdesi inici nağmelerde kullanılan Acem perdesi haline dönüşür. Tekrar Nevâ'da kalış yapılır. Yerinde Rast Beşlisi'nin seslerine geçilerek çeşitli seslerde, özellikle Segâh perdesinde asma kalışlar yapılabilir. Bitiş, Rast Beşlisinin sesleri ile Rast perdesinde çoğunlukla yedenli olarak yapılır.

Rast Etüd 3

KEREM TUFAN

RAST 5 LİSİ SESLERİ

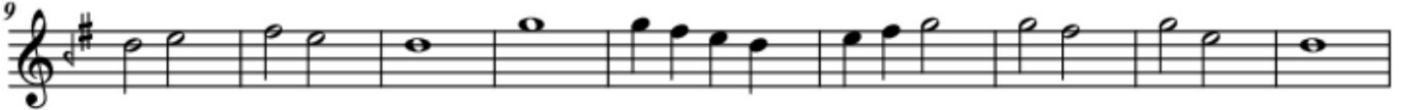

Rast Etüd 4

KEREM TUFAN

nevada rast dizisi

NEYZEN TV

RAST ETÜD 5

RAST ETÜD 6

Değerli Aile Fertlerimiz;

9. Nota ve Solfej Dersimizşn konu başlıklarını sizlerle paylaşıyoruz.

- Müzikte es`ler yani sus'lar.
- Neyde arka perde ile dem seslerde yani pest

sesler

ile seslendireceğimiz Fa Diyez , Fa Natural ve Mi ses notaları olacak

- Türk müziğindeki adları Irak, Acemaşiran, Hüseyniaşiran ve Re Yegah perdelerinin baskı yani kapatma usulünü egzersiz edeceğiz.

Bu haftaki etüdümüz es kullanacağımız ve söz konusu olan perdeleri uygulamaya yönelik ezgiler ile hazırlanmıştır.

EN DERİN SAYGI VE SEVGİLERİM İLE..

KEREM TUFAN

Kerem Tufan
MUSICOTHERAPIST

TEMEL MÜZİK EĞİTİMİ DERS NOTLARI

Müzik Nedir?

*Müzik hakkında çok fazla tanım vardır. Hepsi de kabul edilebilir tanımlardır, ancak hepsini içine alacak genel bir tanım yapmak oldukça zordur. Ancak yine de tanımlamaya çalışırsa şöyle diyebiliriz: Müzik, insanların hislerini, düşüncelerini, doğadan aldıklarını ve bazen de salt doğayı anlatan, ifade eden, düzenlenmiş seslerdir. En ilkel çağlardan beri var olduğu bilinmektedir.

Eski Yunan Felsefesinde müziğin etkisi yoğun olarak görülür. Nitekim; Musiki-musika-muzika-müzik kelimeleri Yunanca kökenlidir. Yunan alfabesinde m-o-u-s-a harfleriyle yazılan ve musa diye okunan peri anlamındaki kelimenin sonuna gelen -ike veya -ika takısı, o kelimeye konuşulan dil anlamını kazandırır; Elenika (Yunanca), Turkika (Türkçe), İtalika (İtalyanca) örneklerinde olduğu gibi. Musa'ya eklenen -ike takısı, peri sözcüğüne de perilerin konuştuğu dil anlamını verir.(ta musiké) Mûsikiye daha sonraları toplumumuzda İslâmi terimle meleklerin dili denilmiştir.(Elest bezmî'nin avazesi) Bu durum, müziğe eski çağlardan itibaren batıda da doğuda da tanrısal özellikler atfedildiğini gösterir.

Müzik; hem bir sanat hem de bir bilimdir. Duygusal olarak algılanışının yanı sıra akıl ile de kavranabilir. Bu özelliği ile bireyin ve toplumun duyuş ve biliş açısından durumunu belirlediği gibi, gelişim ve değişimini de sağlayan organik bir yapıdır. Sesin en güzel şekli müzik ile dile gelir. Resim, renklerin birleşmesinden; şiir, kelimelerin kaynaşmasından nasıl oluşuyorsa; müzik de seslerin, duygu, düşünce ve heyecanımızı anlatmak üzere belli bir estetik anlayışına göre seçilip işlenmesinden oluşmaktadır.

Ses

Herhangi bir cisimden çıkan ses dalgalarının hava aracılığıyla kulağımıza ulaşmasına ses denir. İnsan kulağı 20 ve 20.000 Mhz arasındaki sesleri duyabilmektedir. Sesin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- 1.Sesin Yüksekliği:** Seslerin tizliğini(inceliğini) ve pesliğini (kalınlığını) ifade eder.
- 2.Sesin Tınısı:** Sesin ayırt edilebilme özelliği olan rengi-kışılığıdır. örnek, insan sesi,keman sesi, piyano sesi
- 3.Sesin şiddeti(Gürlük):** Sesin kuvvetliliğini ve hafifliğini ifade eder.
- 4.Sesin sürekliliği:** Sesin zaman içindeki yayılımını ifade eder. Uzunluk ve kısalığını belirtir.
- 5.Sesin Vurgusu:** İfade ve yorum itibarıyla seslerin vurgulanmasıdır.

Ritim

Seslerin belirli bir süre içerisinde ahenkli ve düzenli sıralanmasını sağlayan unsurdur.

Solfej

“okuma” anlamına gelir. Notaları adlarıyla, sesleriyle ve süreleriyle okumaya denir.

Bona

Sesleri sadece adları ve süreleriyle okumaya denir.

Vuruş

Bir müzik yapını okurken süreleri oranlayıp ölçülendirebilmek için uygulanan yönleme vuruş denir. Vuruş ölçü esas alınarak yapılır.El, ayak veya başka materyallerle uygulanabilir.

Porte

*Notaların üzerine yazıldığı beş çizgi, dört eşit aralıktan oluşan şekle porte ya da dizek adı verilir. Notalar portenin üzerinde aldıkları yere göre birbirinden ayırt edilir.

Nota

Nota sözcük olarak Latince kökenlidir. Not kayıt anlamında kullanılır.Sesleri kayırmakla ilgili bir terimdir. Bugün kullandığımız evrensel notadili ve porte 11. yüzyılda İtalya’ da bir rahip ve müzik adamı olan Guidod’A-rezzo Tarafından bulunmuştur. Notaya isimlerini veren bir ilahinin her mısrasının ilk hecesidir. Bu sıralama daha sonra si sesinin eklenmesiyle ve 17.yy da Donun UT kelimesinin yerini almasıyla şöyle sıralanmıştır: Do, re,mi, fa, sol, la, si. La sesinin uluslararası bir standarda kavuşturulmasıyla 3 frekansı 440 Hz. olarak saptanmıştır. La notasının temel alınmasının nedeni bebeklerin ilk doğduğunda la sesi çıkarmalarıdır.

*Seslerin yüksekliklerini ve sürelerini gösteren işaretlere nota denir. Şöyle düşünebiliriz: Yazıdaki harflerin yerine müzikte notalar vardır. Her nota belli bir sesi işaret eder. Nota okumayı bilen bir kişi, notalara bakarak hem o sesin yüksekliğini (incelik-kalınlık ayırımı), hem de o notanın ne kadar süreyle devam edeceğini (çalınacağını ya da söyleneceğini) anlar. (Bkz. Örn 1)

Örnek.1

7 adet nota ismi vardır: Do-Re-Mi-Fa-Sol-La-Si. Bu notalar İngiliz sistemine göre harflerle de adlandırılır. Sırasıyla şöyledir: Do:C, Re:D, Mi:E, Fa:F, Sol:G, La:A, Si:B. (Bkz. Örn 2)

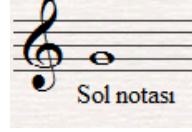
Örnek.2

Anahtarlar

*Nota adlarıyla belirtilen kesin ses yüksekliklerinin tam olarak bilinebilmesi, daha basit bir deyişle notaların okunabilmesi, ayırt edilebilmesi için kesinlikle gerekli olan araçlardan biri de anahtardır. Başında anahtar görmediğimiz bir dizekte yer alan notalara isim veremeyiz. 3 çeşit anahtar vardır: Sol, Fa ve Do.

Sol Anahtarı:

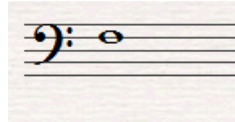
Sol anahtarı adını sol notasından alır. Portenin ortasından (alttan 2. Çizgiden) başlar ve dolayısıyla burada yer alan nota "sol" adını alır. (Bkz.Örn. 3)

Örnek 3

Fa Anahtarı:

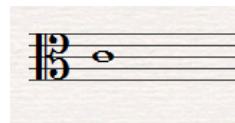
Kalın sesleri göstermek için kullanılır. Anahtarın iki noktası arasından geçen çizgi portede "Fa" notasını gösterir. Diğer notalar buna göre isimlendirilir. (Bkz. Örn. 4)

Örnek 4

Do Anahtarı:

Portenin 1., 2., 3. ve 4. çizgilerinden başlayarak yazılmak üzere dört türü vardır. Anahtarın ortasındaki birleşim yerindeki çizgiye "Do" notası yazılır. Diğer notalar buna göre adlandırılırlar. (Bkz. Örn. 5)

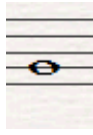

Örnek 5

Nota Değerleri

*Bir notayı gördüğümüz zaman sadece o sesin yüksekliğini değil, ne kadar süreyle çalınacağını da düşünmek zorundayız. Nota yazısı sadece ses yüksekliğini değil, sesin uzunluğunu da belirtir. Porte üzerinde sıralanış biçimlerinden notanın yüksekliğini ayırt ettiğimizi daha önce söylemiştik. Notaların şekillerinden de o notanın değerini (süresini), yani, ne kadar süreyle çalınacağını anlarız.

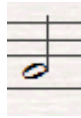
Günümüzde kullanılan en uzun nota, birlik notadır. Birlik nota 4 vuruş süresince uzar. (Bir şarkıya el ya da ayak vurarak eşlik ettiğimizde aslında o şarkının vuruşlarını veririz. Vuruş dediğimiz şey, belirli bir ritimde art arda sıralanan birimlerdir. Düzenli kalp atışını ya da saat tik-taklarını örnek verebiliriz.) Birlik nota, şu şekilde gösterilir: (Bkz. Örn. 6)

Örnek 6

Portenin hangi çizgisi üzerinde yer alırsa alsın, bu içi boş şekli gördüğümüzde, o notanın 4 vuruş süresince uzayacağını anlarız.

Birlik, yani 4 vuruşluk notayı zaman olarak ikiye bölersek iki vuruşluk notalar elde ederiz. İki vuruşluk notalara verilen isimse "ikilik nota"lardır. İkilik nota şu şekilde ifade edilir: (Bkz. Örn. 7)

Örnek 7

(Burada önemli iki noktayı anlamak gerekir: Birincisi; nota ismi (Örn; do,re,mi vs.) ile nota süresinin ismini karıştırmamak gerekir. Birlik ya da ikilik olarak adlandırdığımız şey, "nota süresi" nin ismidir. İkincisi nokta şudur; "nota süresi" ile "nota süresinin ismi" karıştırılmamalıdır. Örneğin, yukarıda anlatıldığı gibi birlik nota, bir vuruş değil, 4 vuruştur. "Birlik" nota süresinin adıdır.)

İkilik notayı vuruş olarak ikiye böldüğümüzde iki tane dördlük (bir vuruşluk) nota elde ederiz. (Bkz. Örn. 8)

Örnek 8

Dörtlük nota ikiye bölündüğünde iki tane yarım vuruşluk nota elde edilir. Bu yarım vuruşluk notalar sekizlik olarak adlandırılır. (Bkz. Örn. 9)

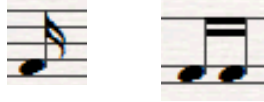
Örnek 9

İki ya da daha fazla yarım vuruşluk (sekizlik) nota yan yana geldiğinde gruplamanın daha rahat yapılabilmesi ve daha rahat okunabilmesi için, genellikle şu şekilde kuyrukları birleştirilerek yazılır: (Bkz. Örn. 10)

Örnek 10

Bu yazım şekli notanın süresini değiştirmez. Yarım vuruşu ikiye bölersek de iki tane çeyrek vuruşluk (onaltılık) nota elde ederiz. İki ya da daha fazla yarım vuruşluk nota yan yana geldiğinde oluşan yazım farkı, bundan sonra böleceğimiz notalarda da geçerlidir. (Bkz. Örn. 11)

Örnek 11

Onaltılık notayı ikiye böldüğümüzde otuzikilik ($1/8$ vuruşluk), otuzikiliği böldüğümüzde altmışdörtlük, altmışdörtlüğü böldüğümüzde ise yüzyirmisekizlik nota elde ederiz. (Bkz. Örn. 12) Ancak altmışdörtlükten sonraki notalar çok seyrek kullanılır.

Örnek 12

Uzatma İşaretleri

Uzatma Noktası

*Herhangi bir notanın “yanına” konulan nokta, o notayı kendi değerinin yarısı kadar uzatır. Örneğin, iki vuruşluk bir nota kendi değerinin yarısı kadar uzayacağı için 3 vuruş olarak, bir vuruşluk bir nota ise, bir buçuk vuruş olarak çalınır ya da okunur. (Bkz. Örn. 13)

Örnek 13

*Bunun yanında eğer bir notanın yanında iki tane nokta varsa, o notanın değeri birinci notanın yarısı kadar uzatılır.(Bkz. Örn. 14)

Örnek 14

Uzatma Bağı

*Aynı adı taşıyan iki notayı birbirine bağlayan bağa “uzatma bağı” denir. Uzatma bağı ile birbirine bağlanan notalardan iki notanın süresi birinciye eklenerek okunur.(Bkz. Örn. 15)

Örnek 15

*“Puandorg” ya da “fermata” adı verilen işaret ise, notayı serbest olarak uzatır. Puandorglu nota genellikle kendi değerinin iki katı kadar uzar, ancak yorumcu isterse bunu daha kısa ya da uzun yapabilir. (Bkz. Örn. 16)

Örnek 16

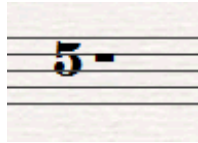
Müzikte "Es"ler

*Tıpkı konuşmalarımızdaki duraksamalar, yazıdaki noktalar gibi, müzikte de çoğu zaman cümle bitişlerinde "es" yani susulması gereken yerler vardır. Esi gördüğümüz yerde, değeri kadar susarız.

*En uzun es de yine 4 vuruşluktur. (Bkz Örn. 17) Ancak bir eserde, daha fazla susulması isteniyorsa, o ölçüye 4 vuruşluk es konur ve yanına ya da üzerine kaç ölçü boyunca susulması gerektiği yazılır. (Bkz. Örn. 18)

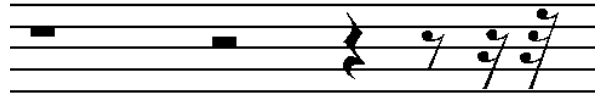

Örnek 17

Örnek 18

*Sırasıyla dört vuruşluk, iki vuruşluk, bir vuruşluk, yarım, çeyrek ve 1/8 vuruşluk eslerin yazılışı da şöyledir: (Bkz. Örn. 19)

Örnek 19

Ölçü Kavramı ve Ölçü Çizgileri

*Herhangi bir nota yazısına baktığımız zaman, müziğin çizgilerle kendi içinde bölümlere ayrıldığını görürüz. İşte bu çizgilere, ölçü çizgisi, iki ölçü çizgisi içinde kalan bölmeye de "ölçü" denir. (Bkz. Örn. 20) Notaların zamana göre düzenlenmesi için ölçülere ayırmak gereklidir.

Örnek 20

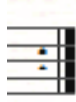
*Bir parça ya da eser bittiğinde, biri ince biri kalın iki çizgiden oluşan bir sembolle, parçanın bittiği belirtilir.

Bu çizgiye de “bitiş” ya da “final çizgisi” denir. (Bkz. Örn. 21)

Örnek 21

*Eğer çift çizgi bu şekildeyse (Bkz. Örn. 22) bu, başa dönülmesi gerektiği anlamına gelir. Bu durumda parça, en başa dönerek iki kez çalınmış olur. “Reprise” adı verilen bu sembolü eğer daha önceden ters yönlü olarak gördüysek, en başa dönmek yerine, gördüğümüz ilk yere döneriz. (Bkz. Örn. 23) Bazı durumlarda parçanın ilk tekrarıyla, ikinci tekrarının bitişinin farklı olması istenir. Bu durumlarda, “dolap” denilen sembolle, parçanın 1. ve 2. Bitişinde çalınacak kısımlar belirlenir. Tekrar işaretinden başa döndükten sonra, 2. çalışta, 1. dolap es geçilir ve 2. dolaptan itibaren çalınarak bitirilir. (Bkz. Örn. 24)

Örnek 22

Örnek 23

Örnek 24

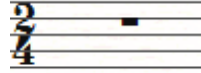
Ritim Nedir?

*Ritim aslında sadece müziğe has birşey değil, doğada ve evrende var olan bir olgudur. Daha önce de sözünü ettiğimiz kalp atışı, gece ve gündüzün hiç durmadan birbirini izlemesi, nefes alış-verişi buna örnektir. Müzikte ise, vuruşlar bir araya geldiğinde gruplanır, vurgu aldığı vuruşa göre, ikili ya da üçlü gruplar oluşturur.

Ölçülerin Zamana Göre Düzenlenmesi

İki Zamanlı Ölçüler

*Biri güçlü, öteki zayıf, iki vuruştan oluşur. En çok kullanılan iki zamanlı ölçü "iki dörtlük"tür. Vuruş sayısı üstte, süre birimi olan "dörtlük" ise alta yazılarak gösterilir. (Bkz. Örn. 25)

Örnek 25

*Burada karıştırılmaması gereken şudur. Bu bize, her ölçünün içinde "iki tane dörtlük değerinde" nota olacağını belirtir. "İki tane dörtlük nota" kullanılması şart değildir. Toplamı iki vuruş olacak şekilde notalar gruplanır ve yazılır. (Bkz. Örn. 26)

Örnek 26

*İki zamanlı ölçülerde en çok kullanılan iki dörtlük olmasına rağmen, "iki ikilik" ya da "iki sekizlik" de sık sık görülür. (Bkz. Örn. 27)

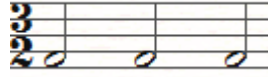
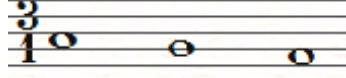

Örnek 27

Üç Zamanlı Ölçüler

*Müzik içerisinde bir güçlü, iki zayıf vuruş duyuluyorsa, üç zamanlılık var demektir. Yine en çok kullanılan üç zamanlı ölçü şekli "üç dördlük"tür. Ancak, üç birlik, üç ikilik ya da üç sekizlik de kullanılır. (Bkz. Örn. 28)

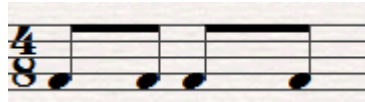
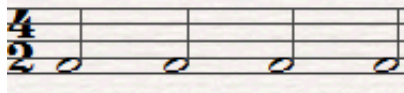
Üç zamanlı ölçülere, valslerde sık rastlanır.

Örnek 28

Dört Zamanlı Ölçüler

*Dört zamanlılıkta iki vurgulu iki grup vardır, ama birinci vuruştaki vurgu daha güçlüdür. "Dört dördlüğe çok sık rastlanır. Dört ikilik ve dört sekizlik de kullanılan dört zamanlı ölçülere örnektir. (Bkz. Örn. 29)

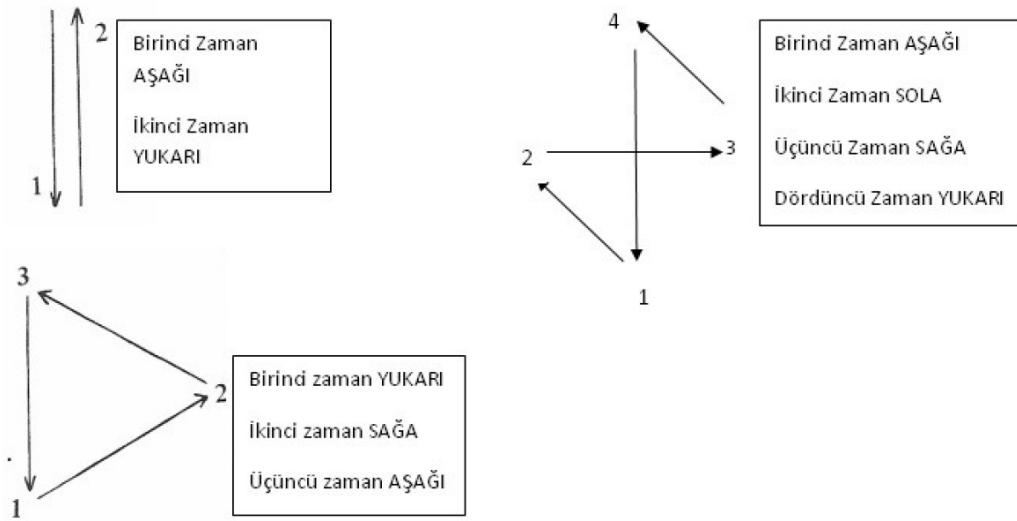

Örnek 29

*Bazen ölçü zamanının olması gereken yerde "C" harfine benzer bir sembol görürüz. Bu sembol de "Dört dördlük" yerine kullanılmaktadır. (Bkz. Örn. 30). Sürelerin vuruşları ise belirli bir kalıba göre yapılır. (Bkz. Örn. 31)

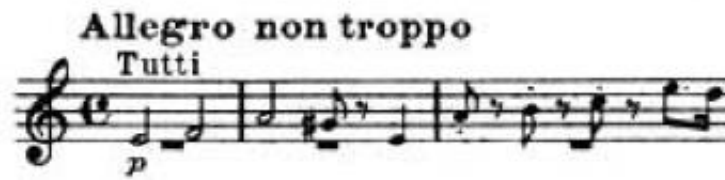
Örnek 30

Örnek 31

Tempo Nedir?

*Tempo, en basit şekliyle ifade edilirse, müzik parçasının “hız”ını belirler. Müzik, ağır ya da hızlı tempolu olabilir. Bunu belirlemek için, müzik yazısının üst kısmına bazı terimler yazılır. (Bkz. Örn. 32) Genellikle İtalyanca’dan alınan bu terimler, müziğin hızını belirler.

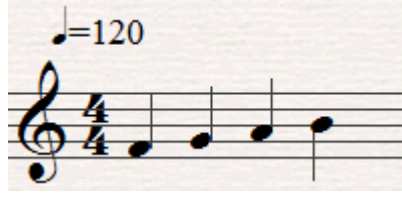

Örnek 32

*Bu terimlerden en çok kullanılanlar şunlardır:

Grave	Çok Ağır
Largo	Geniş
Adagio	Acele Etmeden
Andante	Yürük
Moderato	Orta Hızda
Allegretto	Oldukça Hızlı
Allegro	Hızlı
Vivace	Canlı
Presto	Çok Hızlı

*Bazen de istenilen tempoyu tam olarak belirtmek için, metronom değerleri kullanılır. (Bkz. Örn. 33) Bu örnekte, dakikada 120 dörtlük çalınması istenmiştir.

Örnek 33

*Bazen parça içinde tempo değiştirmek gerekir. Bunun için de kullanılan özel terimler vardır. "Ritardando" veya "Rallentando" terimleri, derece derece yavaşlamayı gösterir. "Rit." Veya "Rall." şeklinde kısaltılarak kullanılır. Derece derece hızlanması isteniyorsa, "Accelerando" terimi, "Accel." biçiminde kısaltılarak kullanılır.

Gürlük Terimleri

*Gürlük, sesin hafifliği ya da yüksekliği ile ilgilidir. En basit şekilde örnekleyecek olursak, fısıltılı konuşma ve bağırma arasındaki gürlük tezatını örnek verebiliriz. Müzikte de kimi yerde hafif, kimi yerde yüksek bir gürlük istenir. Bunları belirtmek için de bazı terimler kullanılır:

fff	molto fortissimo	Son derece gür
ff	fortissimo	Çok gür
f	forte	Gür
mf	mezzoforte	Orta gürlükte
mp	mezzopiano	Hafif gürlükte
p	piano	Hafif
pp	pianissimo	Çok hafif
ppp	molto pianissimo	Son derece hafif

*Bazen ses gürlüğünün giderek yavaş yavaş artması veya azalması istenir. Yavaş yavaş arttırmak için, "crescendo" (cresc.) adı verilen terim, yavaş yavaş azaltmak içinse "decrescendo" (decresc.) ya da "diminuendo" (dimin. ya da dim.) terimleri kullanılır. (Bkz. Örn. 34)

Örnek 34

Aksan ve Süsleme İşaretleri

Bir müzikte seslerin etkilerini değiştiren ve anlatılmak istenen duygunun ifade edilebilmesi için kullanılan işaretlere "aksan ve süsleme" işaretleri denir.

Staccato(.)

Üzerine ve ya altına konulduğu notayı arkasından gelen notadan ayırmak veya kesik kesik çalınmasını sağlamak için kullanılır. (Bkz. Örn. 35)

Örnek 35

Legato\Tenuto(-)

Üzerine konulduğu notanın belirgin bir şekilde ifade edilebilmesi için kullanılır. Üzerine geldiği nota yayarak icra edilir. . (Bkz. Örn. 36)

Örnek 36

Forzando(>)

Üzerine ve ya altına geldiği notanın gür ve güçlü çalınmasına yarar. . (Bkz. Örn. 37)

Örnek 38

Sforzando(sfz)

Üzerine ve ya altına geldiği notanın çok güçlü icra edilmesini sağlar. . (Bkz. Örn. 38)

Örnek.38

Nefes(,)

Portenin üzerine konulur. Konulduğu yerde kısa bir nefes alınmasını sağlar. . (Bkz. Örn. 39)

Örnek 39

Tril ( ): Üzerine yazıldığı notanın gam içerisinde kendisinden sonra gelen nota (majör veya minör ikilisi) ile yapılır.Eğer kromatik alterasyon yapılacaksa işaretinin sağına bemol (b) veya diyez (#) işareti konulur. . (Bkz. Örn. 40)

Örnek 40

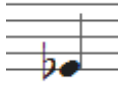
Değiştirici İşaretler

Diyez: Önüne geldiği sesi “yarım ses inceltmeye” yarayan değiştirici işarete diyez adı verilir. (Bkz. Örn. 42)

Örnek 42

Bemol: Bemol ise diyezin aksine, önüne geldiği notayı yarım ses kalınlaştırır. (Pesleştirir.)(Bkz. Örn. 43)

Örnek 43

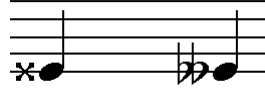
Naturel (Bekar) : Naturel işareti, diyez ya da bemol alarak, doğal hali değiştirilmiş bir notayı, tekrar doğal haline döndürmek için kullanılır. (Bkz. Örn. 44)

Örnek 44

*Bütün bu değiştirici işaretlere (diyez, bemol, naturel) genel olarak "arıza" denir.

Çift diyez ve çift bemol ise notaların yüksekliklerini tam ses inceltir ya da kalınlaştırır. (Bkz. Örn. 45)

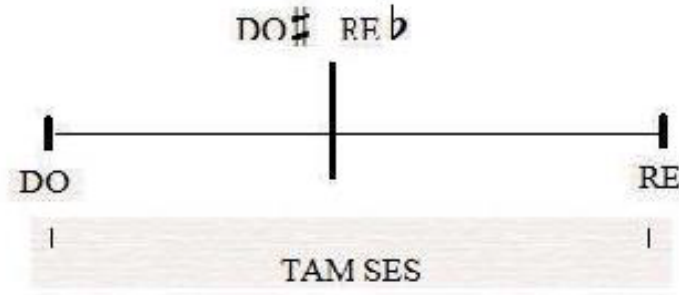

Örnek 45

*Bütün bu değiştirici işaretlere (diyez, bemol, naturel) genel olarak "arıza" denir.

Çift diyez ve çift bemol ise notaların yüksekliklerini tam ses inceltir ya da kalınlaştırır. (Bkz. Örn. 45)

yarım ses daha yaklaşmış olacaktır. Eğer "re" sesini yarım ses pesleştirirsek (kalınlaştırsak) "re bemol" e gitmiş oluruz. Yani daha kalın olan "do" sesine yarım perde yaklaşmış oluruz. Bu durumda tampere edilmiş bir piyanoya göre do diyez ve re bemol aynı notadır, dolayısıyla aynı tuşla çalınır. (Tampere sistem hakkında ayrıntılı bilgi için "Tampere Sistem" konusunu okuyunuz.) Bunu şematik olarak belirtmek istersek ortaya şöyle bir tablo çıkar: (Bkz. Örn. 46)

Örnek 46

*Bu örnek, aralarında tam perde bulunan diğer sesler için de geçerlidir. Bu seslere "anarmonik sesler" denir. Yani do diyez, re bemolün anarmonik sesidir.

Ses Dizileri

Belli oktav içindeki belli ses ve aralık düzenine "dizi" denir. Dizi, bir müzik sistemine temel olan belirli perdeldeki seslerin sıralanmasıyla oluşur. Bu sıralanış biçimi müzik türlerine, bölgelere göre değişir. Dizileri altı kümede toplayabiliriz.

1. Pentatonik diziler
2. Modlar
3. Makam dizileri
4. Tonal diziler
5. Caz müziği dizileri

*Günümüzde müzik eğitiminde yaygın olarak kullanılan dizi tona dizidir. Özellikle Batı müziğinde fazlaca kullanılan tonal dizi, Dünya’da evrensel kullanılan bir yapıya kavuşmuştur.

Oktav

*Aynı ismi taşıyan iki ses arasındaki sekiz notalık aralığa oktav denir. İsimleri bir olan bu notaların yükseklik dereceleri farklıdır. (Bkz. Örn. 47)

Oktav
Örnek 47

Gam

Bir sestten başlayıp, o sesin oktavında sona eren ses dizisidir. Kalın sestten başlayıp incelen gama “çıkıcı gam” İnce sestten başlayıp kalın seslere doğru inen gama “İnici gam” denir. (Bkz. Örn. 48)

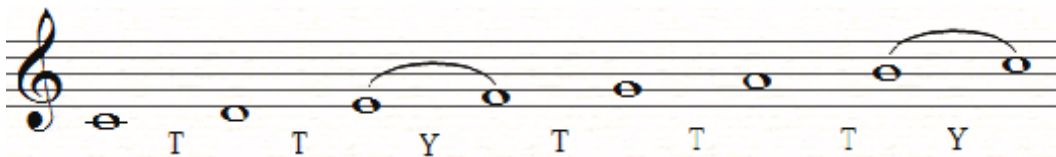

Örnek 48

Majör ve Minör Diziler

Majör Diziler

* Kalın do’dan ince do’ya kadar sesleri arıza vermeden sıralarsak, en basit majör diziyi oluşturmuş oluruz. Majör kelimesi “büyük” anlamında kullanılır. Bunun nedeni de, majör dizilerde tam-yarım aralıkların özel sıralanışdır. Diziyi oluşturan birinci ses ile (do), üçüncü ses (mi) arasında iki tam ses vardır. Diziyi oluşturan birinci ve üçüncü sesler arasındaki aralık, “üçlü aralık” olarak adlandırılır. Bu aralık dizinin temel aralığıdır. Eğer bu dizideki gibi aralarında iki tam ses bulunuyor ise, “majör (büyük) üçlü” adını alır. (Daha önce görülen tam ve yarım aralık konusuna dönersek, do ve re arasında bir ses, re ve mi arasında bir ses, yani do ve mi arasında iki tam ses olduğunu hatırlarız.) Aşağıdaki örnekte dizideki tam aralıklar T ile yarım aralıklar Y ile gösterilmiştir. (Bkz. Örn. 49)

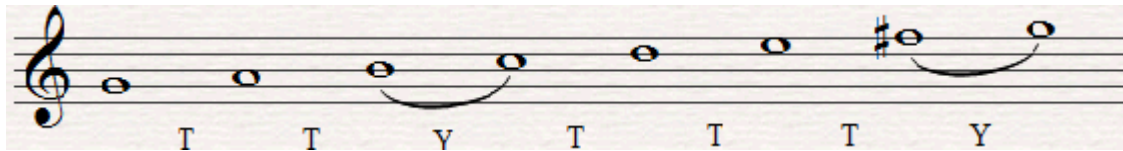

*Dizideki tam ve yarım aralıkların sıralanışına dikkat edersek, sesler arasında baştan itibaren sırasıyla 2 tam, 1 yarım, 3 tam, 1 yarım aralık bulunduğunu görürüz. Bu aslında “majör” dizileri oluşturmada kullanılan temel aralıkları bize verir. Başka bir sesten, örneğin solden başlayıp, aynı aralıklara göre majör dizi oluşturmaya çalışalım. (Bkz. Örn. 50)

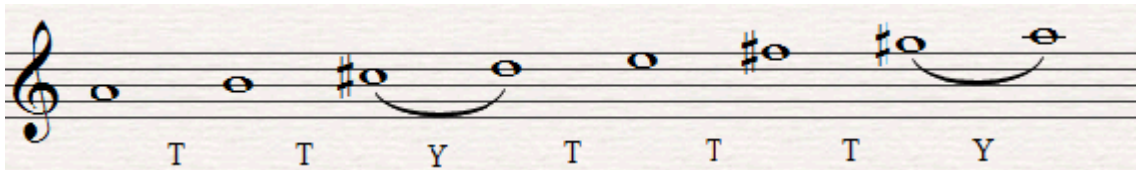
Örnek 50

*Yukarıdaki diziye majör dizide aralıkların sıralanışına göre incelersek, son iki aralığa kadar “2 tam 1 yarım, 3 tam 1 yarım” sıralanışına uygun olduğunu görürüz. Dizinin sondan ikinci aralığında, tam aralık yer almalıdır. Oysa burada mi-fa sesleri kullanılmıştır. Mi ve fa arasında yarım aralık vardır. Aynı şekilde fa ve sol sesleri arasında da tam aralık vardır. Ancak diziye göre istenen yarım aralıktır. Bu aralıkları dizide istenen hale getirmek için ilk önce mi-fa sesleri arasındaki yarım aralığı tam aralığa çıkarmamız gereklidir. Eğer “fa” sesini yarım perde tizleştirirsek, mi-fa arasındaki yarım aralığa bir yarım daha ekleyerek tam aralık haline getirmiş oluruz. (Yarım perde tizleşen “fa” sesi “mi” sesinden uzaklaşacak, dolayısıyla aralarındaki aralık artarak tam perdeye dönüşecektir.) “Fa” sesini yarım perde tizleştirmek için yapılması gereken “fa”ya diyez koymaktır. Böylece mi-fa# arası tam ses, fa#-sol arası ise yarım ses sayılacağı için, dizi doğru bir şekilde tamamlanmış olur. (Bkz. Örn. 51)

Örnek 51

*Şimdi de “la” sesinden başlayıp yeni bir majör dizi oluşturmaya çalışalım. (Bkz. Örn. 52)

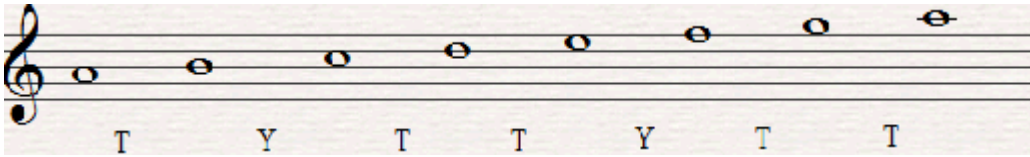
Örnek.52

*Burada da, diziye majör dizi haline getirebilmek için, gerekli yerlere (do, fa ve sol notalarına) diyezler konmuştur. Bir majör dizi aynı zamanda “majör gam”dır. Gam dediğimiz şey aslında belli aralıklarla dizilmiş, genellikle sekiz sestten oluşan dizidir. Yukarıdaki kurallara göre kurduğumuz her majör dizi, aslında bir majör gamdır.

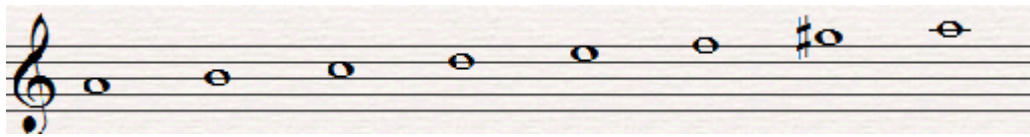
*Dizideki her sese (dereceye) ayrı bir isim verilir. Dizinin ilk sesi her zaman “eksen (temel)” ses olarak adlandırılır. Dizinin beşinci sesi “çeken (dominant)” sestir. Dizinin yedinci derecesi ise “yeden (sensibl)” sesidir, genellikle yarım perde tizleşerek eksene çıkar.

Minör Diziler

*Minör dizilerin majör dizilerden ilk farkı dizinin temel aralığı olan üçlü aralığın “küçük üçlü” olmasıdır. Dizinin ilk sesi ile üçüncü sesi arasındaki aralık 1,5 perdedir. İkinci farkı ise, tabii ki diziye oluştururken kullanılacak genel aralık diziliminin farklı olmasıdır. Majör dizilerde kullanılan dizilimin 2 tam 1 yarım, 3 tam 1 yarım olduğunu hatırlayalım. Minör diziye oluşturan sesler arasında ise sırasıyla, 1 tam, 1 yarım, 2 tam, 1 yarım ve 2 tam aralık bulunmalıdır. Bu dizilime göre la sesinden başlayıp bir minör dizi oluşturmaya çalışalım. (Bkz. Örn. 53)

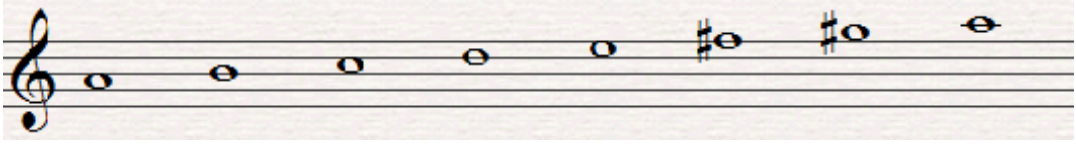

*Bir minör dizide yedinci sesi, yani yeden sesini yarım perde tizleştirerek eksene varırsak, “armonik minör dizi” elde etmiş oluruz. (Bkz. Örn. 54)

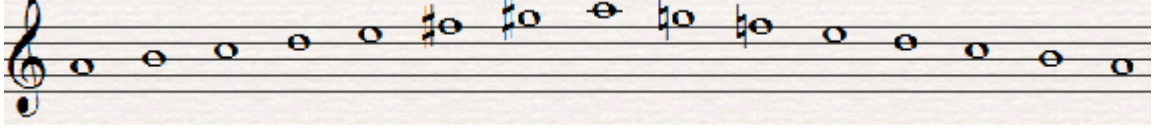

Örnek 54

*Yeden sesi yarım perde tizleştirdiğimizde, yeden ve yedenin bir önceki sesi arasındaki uzaklık açılarak, bir buçuk perdeye çıkar. Bu bazen duyum olarak ters gelebilir. Bu durumda minör dizinin altıncı sesi (yeden- den önceki sesi) de yarım perde tizleştirilir. Böylece “melodik minör dizi” elde edilmiş olur. (Bkz. Örn. 55) Dizi çıkarken tizleştirilen bu sesler, dizi inerken genelde pesleştirilerek eski haline döndürülür. (Bkz. Örn. 56)

Örnek 55

Örnek 56

*Her minör dizi, aslında bir majör diziyle ilgilidir. Bu konuya ton kavramında ayrıntılı olarak değinilecektir.

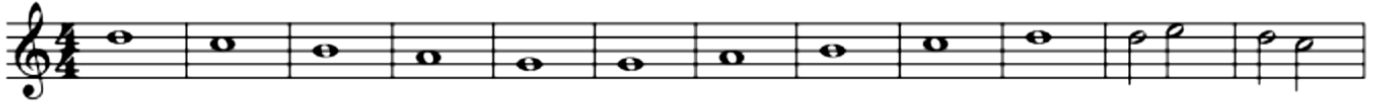
Değerli Aile Fertlerimiz,

*Sizler için itina ile hazırlık yaptığımız 10. haftamız
yani 10 bölümlük sadeleştirilmiş nota ve solfej
derslerimizin 1.kurunu bu hafta tamamlıyoruz.
Etütlerimiz size saızınızdaki hakimiyet oluşturma
konusunda yardımcı olacaktır. Alıştırırmalarınızı
tekrar tekrar sabırla meşk ediniz. Bu hafta sizlere
ilettiğimiz egzersizi kusursuzca icra edebiliyorsanız
sınıf atladığınızdan emin olabilirsiniz. Aşkımız
muhabbetimiz daim ola hoşça kalınız...*

Kerem Fıfın
MUSICOTHERAPIST

RAST ETÜD 7

Hicaz Makamı

a- Durağı: Dügah perdesidir.

b- Seyri: İnici-çıkıcı, bazen de çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c- Dizisi: Yerinde Hicaz dörtlüsüne Neva'da bir Rast beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir.

d- Güçlüsü: Hicaz dörtlüsü ile Rast beşlisinin ek yerindeki 5. derece Neva perdesidir. Üzerinde Rast çeşnisi ile yarım karar yapılır.

e- Donanımı: Si için bakiye bemolü, fa ve do için bakiye diyezi donanıma yazılır.

f- Perdelerin T.M.deki isimleri: Dügah, Dik Kürdi, Nim Hicaz, Neva, Hüseyini, Eviç, Gerdaniye ve Muhayyer'dir.

g- Yeden'i: 2.çizgideki sol Rast perdesidir (Bazı klasiklerde nâdir de olasa Nim Zirgüle kullanılmıştır).

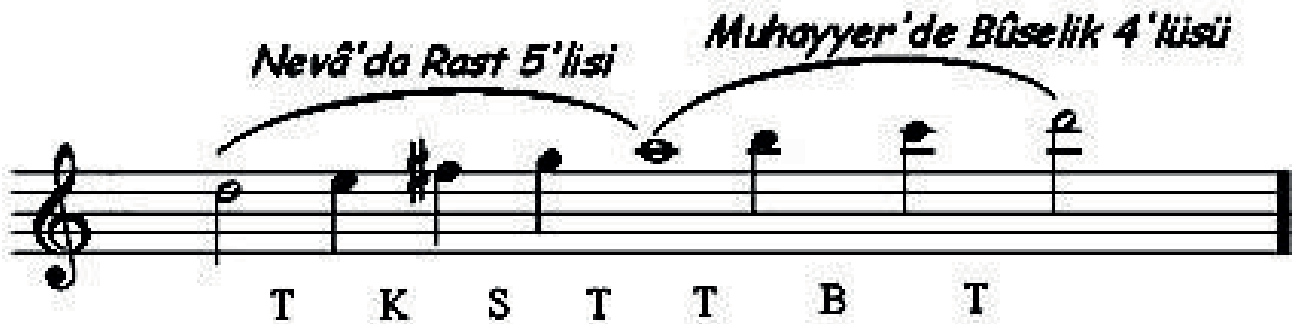

Hicaz Makamı

h- Dizinin seyri: İnici-çıkıcı seyre sahip olan Hicaz makamının seyrine Neva perdesi civarından başlanır. Bazen dizinin alt ve üst tarafından başlayan eserler yapılmışsa da, bu diziler de hemen orta seslere geçmiştir. Hicaz dörtlüsünün sesleri verilerek güçlü olan Neva perdesinde kalış yapılır. Sonra dizinin üst tarafında bulunan Rast beşlisinin seslerine geçilir. Tiz Duraktan, Güçlüye doğru inilirken genellikle Fa diyez (Evç perdesi) bekar yapılarak Acem perdesi haline getirilir. Bu şekilde inici olarak Neva'da bir Bûselik Beşlisi meydana gelmiş olur.

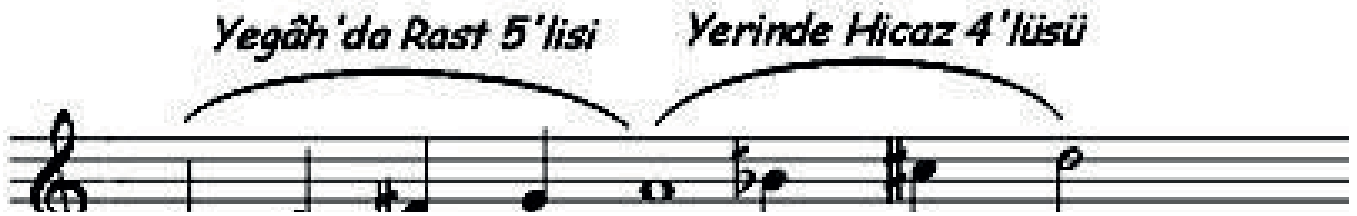
Güçlü perdesinde kalış gösterilerek, karışık seslerle Hicaz dörtlüsünde gezinilerek Dügah perdesinde karar verilir.

Hicaz Makamı

I-Makamın özelliği: Hicaz makamı dizisi alt ve üst taraftan genişleme yapar.Durak perdesinin alt tarafına, Yegâh perdesine kadar inen Rast beşlisi halinde genişleme yapılır. Tiz durak üzerinde ise, Muhayyer'de Bûselik dörtlüsü halinde genişleme yapılır.

Hicaz Şarkı
Nazende Sevgilim

NEYZEN TV

ARANAĞMESİ

Değ- di saç- la- rı- ma ba- har gül- le- ri
Sen- siz dağ- yo- lu- na çık- tum bu se- her
Göz- le- rim yol- da- dır ku- la- ğım ses- te

(— SAZ —) Na- zen- de sev- gi- lim ya- dı- ma düş- tün
Ök- süz kum- ru- gi- bi gül- ler la- le- ler
Ben se- ni u- nut- mam en son ne- fes te

(— SAZ —) Se- ve- nin bah- tı- na bir gü- zel dü- şer
Sen ni- ye yal- nız- sın sor- du- lar el- ler
Ey cey- lan ba- kış- lım ey bo- yu bes- te

Sen- de tek sev- gi- lim ak- lı- ma düş- tün Na- zen- de sev- gi- lim ya- dı- ma düş- tün

Gur- bet- te sev- gi- lim ak- lı- ma düş- tün Na- zen- de sev- gi- lim ya- dı- ma düş- tün D.C.

Değdi saçlarıma bahar küleği
Nâzende sevgilim yâdına düştün
Sevenin bahtına bir güzel düşer

Gözlerim yoldadır kulağım seste
Ben seni unutmam en son nefeste
Ey ceylan bakışlım, ey boyu beste

Sensiz dağ yoluna çıktım bu seher
Öksüz kumru kimin gülşe laleler
Sen niye yalnızsın sordular eller

Nakarat:

Sende tek sevgilim aklıma düştün
(Gurbette sevgilim aklıma düştün)
Nâzende sevgilim yâdına düştün

Orijinal Sözler:

Değdi saçlarıma bahar küleği
Nazende sevgilim, yadına düştün
Her erin bahtına bir güzel düşer
Sen de tekçe benim, adıma düştün
Nazende sevgilim, yadına düştün

Sensiz dağ döşüne çıktım bu seher
Öttü kumru kimin gülşe laleler
Ey niye yalnızsın sordular eller
Köyreldi nizkilim yadına düştün
Nazende sevgilim, yadına düştün

Gözlerim yoldadır, kulağım seste
Seni unutmaram men son nefeste
Ey ceylan bakışlım ey boyu beste
Ey taze tergünüm yadına düştün
Nazende sevgilim yadına düştün

Hüseyni Makamı

a)Durağı: Dügâh perdesidir.

b)Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c)Dizisi: Yerinde (Dügâh perdesinde) Hüseyni beşlisine Hüseyni perdesinde Uşşak dörtlüsünün eklenmesiyle meydana gelmiştir.

d)Güçlüsü: Hüseyni perdesidir.

e)Donanımı: Si Koma Bemol, Fa Bakiye Diyez.

f)Yedeni: Rast perdesidir.

g)Dizinin seyri: Güçlü sesi olan Hüseyni perdesi civarından seyre başlanır. Eğer karar perdesinden seyre başlanırsa bile hemen güçlü perdesine yönelinir. Diziyi meydana getiren seslerde karışık gezindikten sonra Hüseyni perdesinde Uşşak sesleriyle yarım karar yapılır. Daha sonra yine bütün dizide dolaşılarak, istenirse dizinin genişlemiş sesleri de kullanılarak Hüseyni dizisiyle Dügâh perdesinde karar verilir.

Not: Hüseyni Makamı dizisinin inici şekli **Muhayyer Makamıdır.**

h)Perde aralıkları: Dügâh, Segâh, Çargâh, Neva, Hüseyni, Evîç, Gerdaniye, Muhayyer'dir.

i)Dizinin genişlemesi: Hüseyni Makamı iki şekilde genişlemiştir. Bu genişlemeler şöyledir;

1) Tiz durak Muhayyer perdesi üzerine Buselik beşlisi eklenir.

2) Durak üstündeki Hüseyni Beşlisi Tiz durak Muhayyer perdesine taşınır.

Hüseyini Etüd 1

Yemen Türküsünün Hikayesi

Türkünün Muş'ta anlatılan hikayesine göre yörede çok sevilen bir genç evlendiğinin ertesi günü askere Yemen'e gider. Askerler bir yerde toplanıp, sonra da yola çıkarılır. Onlar yürürken arkalarından toz bulutu kalkar. Askerin genç eşi kocasını bir daha uzun yıllar göremeyeceğini, hatta geri gelmeyeceğini düşündüğünden uzun süre kafilenin ardından ağlayıp ağıt yakar. Uzun bir aradan sonra Yemen'den gelen bir asker genç kadına ölen eşinin asker çantasını getirir. Kendini kaybeden genç kadın bir yandan çantayı açıp içindekilere bakarken, bir yandan da ağıt halinde "Havada Bulut Yok" türküsünü yakar.

Osmanlı Yemen topraklarını ülkesine kattıktan sonra buradaki hükümdarlığını sürdürebilmek için çok şehit vermiştir. Yemen merkezden uzak olsa da kutsal toprakları elde tutma uğruna bir çok şehit verilmiştir.

Müslüman toprağı olmasına karşın, Yemen, İngilizlerle işbirliğine giderek Osmanlı'ya karşı savaş açmıştır. Beş cephe de birden çarpışan Osmanlı kuvvetleri Anadolu'dan asker sevki yapmaktadır. Çarpışmalar o kadar şiddetli olmaktadır ki aileler Yemen'e cepheye giden evlatlarının, askerlerinin artık geri dönmeyeceğini bilmektedirler. Birçok aile cepheye gönderdikleri evlatlarından, eşinden bir daha haber alamamışlardır. Hatta bazı askerler yıllar sonra savaş bitse de bu topraklardan geriye dönememişler, sağ kalabilenler orada yaşamlarını devam ettirmek zorunda kalmışlardır. Bu acıyla Yemen Türküsü o devirlerde halkın dilinden düşmemiş, etkilerini ve izlerini günümüze kadar bu türküyle taşımıştır.

Yemen Türküsü

10/8

SUS FA SOL LA LA LA LA LA LA LA SOL SOL SUS DO DO SOL SOL LA FA LA

4

SOL FA SOL LA LA LA LA LA LA SOL SOL SUS DO DO SOL SOL LA FA LA

7

SOL FA SOL LA LA LA LA LA LA SOL SOL SUS DO DO SOL SOL LA FA LA

10

SOL LA LA SOL SOL FA LA SOL SOL SOL SOL FA FA Mİ SOL Mİ

12

FA FA FA Mİ Mİ RE FA Mİ Mİ FA Mİ RE RE Mİ FA RE RE RE RE RE RE

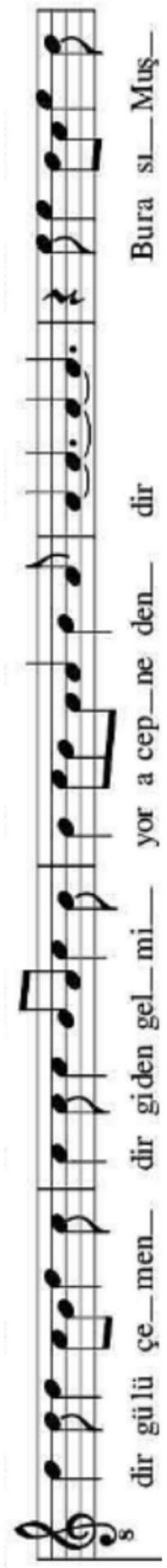
YEMEN TÜRKÜSÜ

Hava da bu lut yok

bune du man dır Mahle de ö lüm

bune ūi van dır ŐuYe men el le ri

nede ya man dır Anom Ye men

Bura sı Muş

dir gü lü çe men dır giden gel mi

yor a cep ne iş

tir

Musical notation for the first system of 'The Twelve Apostles'. It consists of a single staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody begins with a repeat sign and a fermata over the first measure. The notes are: F#4 (quarter), G#4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), C5 (quarter), B4 (quarter), A4 (quarter), G#4 (quarter), F#4 (quarter), E4 (half). The lyrics 'Fa# Sol Sol Sol Sol' are written below the staff.

Re Do Si La Re Si Do Do Si Si Si La Do Si Si La Sol Si La La

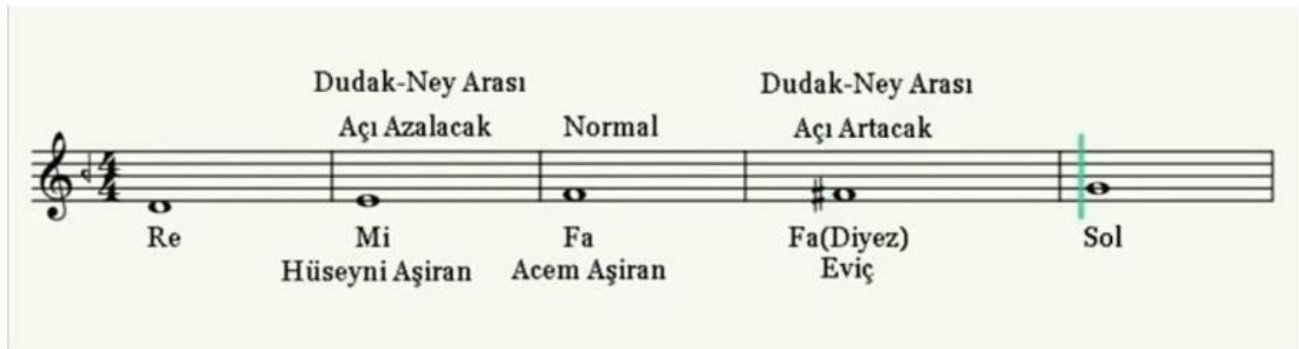
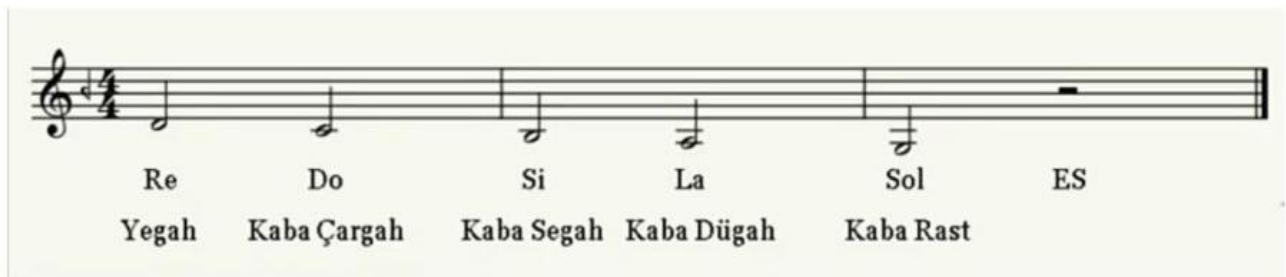

Neyde Dem Sesler

Neyin ses alanı içerisinde yer alan en pest sekizlisindeki perdelere dem sesler denir. Dem seslerin notaları, porte altında gösterilir. Bunlar, üflenerek çıkarılması oldukça zor kabul edilen kaba rast ile geveşt perdeleri arasındaki seslerdir. Bu seslerin canlı ve kolay üflenebilmesi neyzenin kabiliyeti, fiziki yapısı ve çok çalışması ile ilgili bir husustur. Dem sesleri üflerken dudakların sıkı ve gergin olması daha güzel bir tınıyı elde edilmesini sağlayacaktır. Dudak kaslarının gelişmesiyle dem sesleri daha rahat çıkarmak mümkündür. Dem sesleri geliştirmek için ton çalışmak çok önemli ve etkili bir yöntemdir.

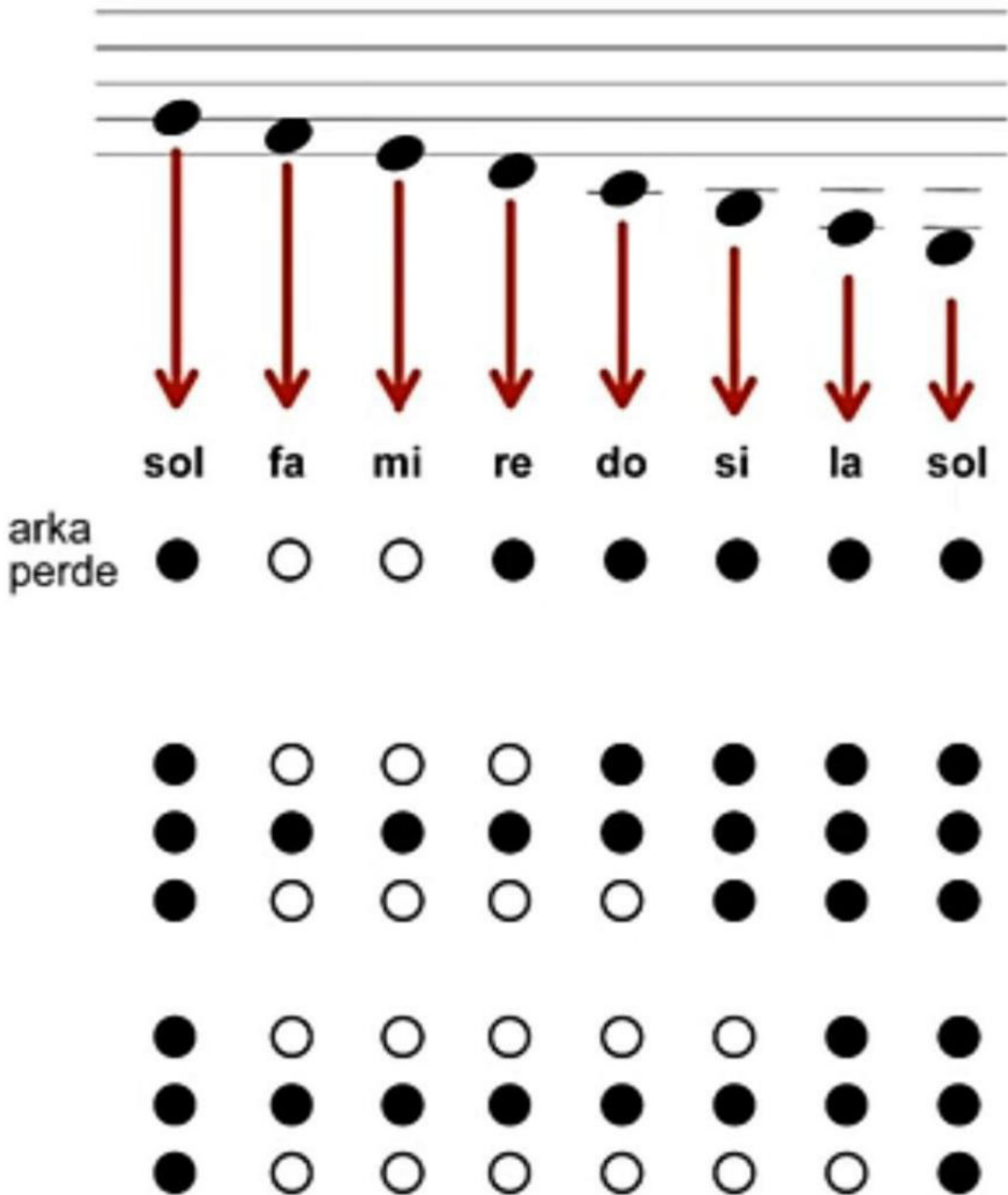
Neyde Dem Sesler

Dem; Farsça'da "nefes, soluk" anlamına gelen kelime, Türk mûsikisinde birbirleriyle ilgili olan sesleri belirtmek için "dem sesler" ve "dem tutmak" tabirlerinde kullanılmıştır.

Neyde Dem Sesler -Porte Üzerinde Gösterimi-

	sol	fa	mi	re	do	si	la	sol
arka perde	●	○	○	●	●	●	●	●
	●	○	○	○	●	●	●	●
	●	●	●	●	●	●	●	●
	●	○	○	○	○	●	●	●
	●	○	○	○	○	○	●	●
	●	●	●	●	●	●	●	●
	●	○	○	○	○	○	○	●

Dem sesler hakkında en fazla sorulan sorulardan biri de neyden nasıl dem seslerin çıkarılacağı üzerinedir.

1. Şiddetli Sıcak Nefes

Neye mümkün olduğunca en sıcak nefes üflenmelidir. Taa ciğerden gelen o sesi "Allah Huu" derken ki "Huu" yu söylerken elde edebiliriz.. "Huu" yu tabi kışın donmuş ellerimizi ısıtmak için o "huuuuh huuhh!" lamalar gibi ısıtarak söylersek ideal nefesi yakalamış oluruz inşAllah.. Bu arada neyin belli bir süredir (mesela 30 dakika) üflenmiş ve ısınmış olması da dem seslerin daha rahat çıkmasını kolaylaştıracaktır.

2. Dudağı mümkün olduğunca kasmak ve ileriye itmek..

Dudaklar kıramp girercesine kasılmalı ve ileriye itilmelidir. Şöyle ki bir bahçe sularken, hortumdan akan suyu daha ilerilere ulaştırmak için hortumun ağzını elimizle kapatırız ya, su daralan alan ile daha uzağa gider, neyde de dem ses için üflerken mutlaka nefesimizi neyin ta en alt bölümlerine (rast perdesine) ulaştırabilmek için dudağımızı kasmalıyız ve ileriye itmeliyiz (hep söylene gelmiştir, bir çocuğu öper gibi dudağı uzatmak :D). Neyzen Mustafa Demir Hocamla dem seslere çalışırken dudağımızı öyle kasardık ki harbiden kramp dudağımıza neredeyse girecek gibi olurdu Tam tersini yaptığımız zaman da yani dudağımızı geriye doğru çektiğimizde de tiz sesleri daha rahat ele edebiliyoruz..

3. Başparenin alt kısmına üflemek

Başparemizin içinin alt kısımlarına doğru üflemek dem sesleri, üst kısımlarına doğru üflemek tiz sesleri rahatlatır.

NEYDE ARPMLAR

Çarpma, pes yada tiz bir sesin esas sese arptırılmasıdır.

Neyin kendine özgü süslemeleri vardır. Eser icrası yapılırken en çok kullanılan süsleme tekniğinde, eserin notalarında yazılmamış kısa süreli seslerden oluşan nota kalıpları, eserin her tarafına sepiştirilerek uygulanır.

Parmakları hızlı kullanmaya dayanan benzer süslemeler, klasik ney ekolünde ise çok nadir kullanılır. Ney sesi çok daha zarif süslemeler ile uyumludur. Neye kimliğini kazandıran en önemli iki süsleme tekniğı, çarpmalar ve glisendo(kaydırma)lardır.

NEYDE ÇARP MALAR

Peki aynı teknik neyde nasıl uygulanabilirdi?

Her notaya biraz pestten yada tizden girerek sonunda notaya ulaşabilirsiniz. Tabiki üflediğiniz notaya bir üst yada bir alt nota ile başlayarak.

Örneğin re üflerken; zar zor duyulan, çok kısa ama net bir mi yada do notası ile başlamalısınız. Yani notayı bir tiz nota ile çarparak yada bir pes nota ile. Bunu yaparken, üflemeye başlar başlamaz parmağımızı farklı bir pozisyona getirdiğimiz için, bu tekniğe "çarpma" diyoruz. Çarpmalarda, istenilen vurguya göre notaya 1,2,3 hatta 4 nota tizden yada pesten girebilirsiniz. Başlarda eserlerin bir kaç yerinde çarpma yaparken, zamanla çoğu notada çarpma yapmaya başlayacaksınız. Öyle ki, psikomotor becerileriniz gelişip parmaklarınız alıştığında, bazen arka arkaya 4-5 notayı çarpma ile üfleyeceksiniz. Çünkü neyin o muhteşem nağmelerini elde etmenin en etkili yolu bu.. Her ne kadar çarpmaların belli bir kuralı olmasa da, repertuarınızdaki eserleri üflerken kaydedip dinleyerek nerelere hangi süslemeler uygun düşüyor, sürekli olarak inceleyin ve bol bol üstadları dinlemelisiniz. Belli bir tavır kazandıktan sonra buna ihtiyacınız kalmayacaktır.

NEYDE ÇARP MALAR

Peki aynı teknik neyde nasıl uygulanabilirdi?

Her notaya biraz pestten yada tizden girerek sonunda notaya ulaşabilirsiniz. Tabiki üflediğiniz notaya bir üst yada bir alt nota ile başlayarak.

Örneğin re üflerken; zar zor duyulan, çok kısa ama net bir mi yada do notası ile başlamalısınız. Yani notayı bir tiz nota ile çarparak yada bir pes nota ile. Bunu yaparken, üflemeye başlar başlamaz parmağımızı farklı bir pozisyona getirdiğimiz için, bu tekniğe "çarpma" diyoruz. Çarpmalarda, istenilen vurguya göre notaya 1,2,3 hatta 4 nota tizden yada pesten girebilirsiniz. Başlarda eserlerin bir kaç yerinde çarpma yaparken, zamanla çoğu notada çarpma yapmaya başlayacaksınız. Öyle ki, psikomotor becerileriniz gelişip parmaklarınız alıştığında, bazen arka arkaya 4-5 notayı çarpma ile üfleyeceksiniz. Çünkü neyin o muhteşem nağmelerini elde etmenin en etkili yolu bu.. Her ne kadar çarpmaların belli bir kuralı olmasa da, repertuarınızdaki eserleri üflerken kaydedip dinleyerek nerelere hangi süslemeler uygun düşüyor, sürekli olarak inceleyin ve bol bol üstadları dinlemelisiniz. Belli bir tavır kazandıktan sonra buna ihtiyacınız kalmayacaktır.

Rast Peşrev

♩ = 80 Birinci Hane - Devr-i Kebîr Nâyî Osman Dede 00:14

00:25

00:34

00:41 00:53

00:59 01:08

01:23 01:29 01:35 01:40

01:44

02:13 02:18

